

Anna Golus

My z Biskupiej Górki

**Partycypacyjna diagnoza społeczności
Biskupiej Górki**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	2
2. Cele i metody badań.....	6
2.1. Cele badań.....	6
2.2. Metody badań.....	7
3. Analiza danych zastanych.....	10
3.1. Mieszkańcy i mieszkania.....	10
3.2. Ubóstwo i pomoc społeczna.....	15
3.3. Przemoc i przestępczość.....	18
3.4. Bezrobocie.....	21
3.5. Działalność społeczna.....	25
3.6. Lokale użytkowe.....	29
4. Badania ankietowe.....	32
4.1. Ankiety dla mieszkańców.....	32
4.2. Ankiety dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim.....	46
5. Badania jakościowe.....	49
5.1. Wywiady.....	49
5.2. Autoetnografia. Szkic.....	54
6. Rekomendacje.....	56

1. Wprowadzenie

Niniejszy raport to efekt pierwszych od trzynastu lat badań poświęconych wyłącznie społeczności Biskupiej Górki¹. Poprzednie zostały przeprowadzone w 2012 roku przez Pracownię Realizacji Badań Socjologicznych Uniwersytetu Gdańskiego na zlecenie Referatu Rewitalizacji Wydziału Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków Urzędu Miejskiego w Gdańsku, były częścią programu rewitalizacji Biskupiej Górki i obejmowały następujący obszar planowanych działań rewitalizacyjnych²:

Ilustracja 1. Granice obszaru planowanej rewitalizacji Biskupiej Górki w 2012 roku

Źródło: M. Abramowicz, A. Strzałkowska, „Biskupia Górka w percepcji mieszkańców. Raport z badań”, Gdańsk 2012, s. 4.

1 Publikacja powstała w ramach projektu „My z Biskupiej Górki. Partycypacyjna diagnoza społeczności Biskupiej Górki”. Projekt został zrealizowany przez stowarzyszenie Biskupia Górka i dofinansowany ze środków Miasta Gdańska. Wniosek o dofinansowanie w trybie pozakonkursowym dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Gdańsku: <https://bip.gdansk.pl/urzad-miejski/konkursy/Oferta-w-trybie-19a-My-z-Biskupiej-Gorki-Partycypacyjna-diagnoza-spolecznosci-Biskupiej-Gorki,a,292641> [dostęp: 10.12.2025].

2 M. Abramowicz, A. Strzałkowska, *Biskupia Górka w percepcji mieszkańców. Raport z badań*, Gdańsk 2012.

Obszar ten został jednak wyznaczony zupełnie inaczej i ostatecznie w 2016 roku przyjął taki kształt³:

Ilustracja 2. Granice podobszaru rewitalizacji Biskupia Górka/Stary Chełm

Źródło: <https://www.brg.gda.pl/rewitalizacja/obszary-zdegradowane-i-obszary-rewitalizacji> [dostęp 22.11.2025]

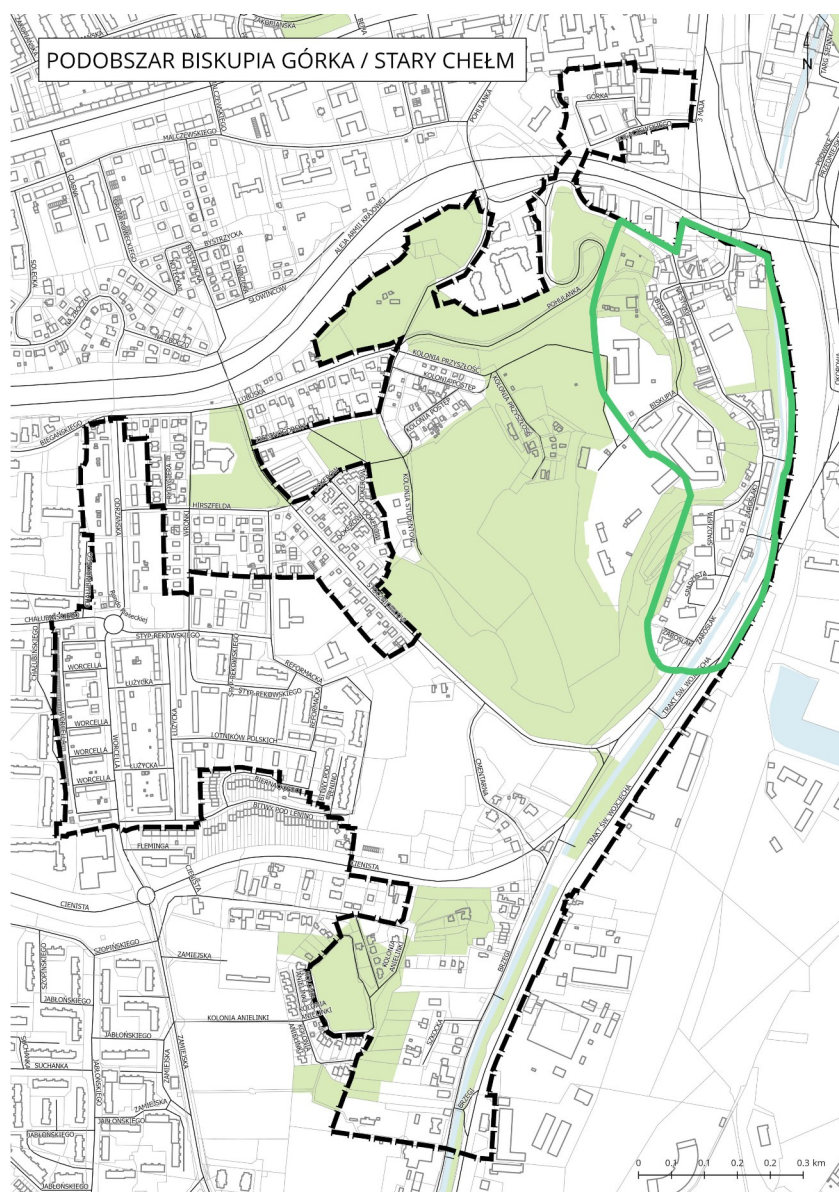
Biskupia Górka stała się więc częścią podobszaru rewitalizacji Biskupia Górka/Stary Chełm i od 2015 roku⁴ jest przedmiotem badań prowadzonych w ramach rewitalizacji tego podobszaru. Stanowi ona jednak odrębną, unikalną, kameralną przestrzeń i społeczność, która wymaga osobnych badań, zwłaszcza że przechodzi obecnie wielkie zmiany. Te zmiany dotyczą nie tylko

3 Uchwała nr XXII/607/16 Rady Miasta Gdańska z dnia 28 kwietnia 2016 w sprawie wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w mieście Gdańsku, https://baw.bip.gdansk.pl/UrządMiejskiwGdanskudokument/533671/Uchwała-XXII_607_16 [dostęp: 22.11.2025].

4 Pierwsze badania podobszaru zostały przeprowadzone w 2015 roku.

architektury i infrastruktury (zdecydowana większość remontów ma miejsce na Biskupiej Górze), ale też – sfery społecznej. Z jednej strony bowiem prowadzone są działania z zakresu rewitalizacji społecznej, a z drugiej, na potrzeby kompleksowych remontów gminnych kamienic wykwaterowano wielu mieszkańców Biskupiej Górki. Po pierwszym etapie rewitalizacji do wyremontowanych mieszkań nie wrócił żaden z nich. Niniejsza diagnoza została przeprowadzona kilka miesięcy po wprowadzeniu się na ich miejsce nowych mieszkańców.

Na potrzeby tych badań Biskupia Górka została zdefiniowana nie jako wzgórze (na granicy dzielnic Śródmieście i Chełm), lecz położony po jego wschodniej stronie obszar obejmujący ulice: Biskupia, Kaznodziejska, Menonitów, Na Stoku, Salwator, Spadzista i Zaroślak. Obszar ten znajduje się w obrębie dzielnicy Śródmieście i obejmuje zabytkowe osiedla Biskupia Górka i Zaroślak:

Ilustracja 3. Granice obszaru objętego niniejszymi badaniami

To właśnie tutaj koncentruje się zdecydowana większość działań z zakresu rewitalizacji podobszaru Biskupia Górka/Stary Chełm, co stanowiło jedną z przyczyn zawężenia obszaru badań do tej przestrzeni. W ramach rewitalizacji podobszaru Biskupia Górka/Stary Chełm wyremontowano 13 kamienic, w tym 12 na terenie objętym niniejszą diagnozą: cztery przy ul. Biskupiej (Biskupia 8A, Biskupia 11, Biskupia 17 i Biskupia 27), siedem przy ul. Na Stoku (Na Stoku 12B, Na Stoku 15, Na Stoku 23, Na Stoku 25, Na Stoku 35, Na Stoku 39 i Na Stoku 40) i jedną przy ul. Salwator (Salwator 7)⁵. Gruntownie wyremontowane zostały również ulice Biskupia, Na Stoku, Salwator i Zaroślak (oraz znajdująca się pod nimi infrastruktura podziemna).

Należy podkreślić, że podejmując decyzję o wyznaczeniu takiego obszaru badań, nie chcieliśmy wykluczać mieszkańców rejonu ul. Górka i Rogaczewskiego (oddzielonej od obszaru naszych badań aleją Armii Krajowej) i zachodniej części wzgórza (oddzielonej od wschodniej ogrodzonym terenem policji) – ani tych, którzy mieszkają w podobszarze rewitalizacji, ani tych, których granica podobszaru omija (np. na nowym, ogrodzonym osiedlu Pohulanka).

Obszar objęty badaniami to przestrzeń najbliższego sąsiedztwa, oddzielona od reszty miasta barierami urbanistycznymi (płotami i arteriami komunikacyjnymi).

Należy również podkreślić, że dla wielu mieszkańców – w tym autorki niniejszego raportu – bardzo ważną częścią tej najbliższej przestrzeni jest las. Na powyższej mapie znajduje się on poza granicami badanego obszaru, ponieważ formalnie przynależy do dzielnicy Chełm, ale unikalna dzika przyroda tego miejsca stanowi ogromną wartość i element tożsamości lokalnej dla wielu z „nas z Biskupiej Górki”.

5 Trzynasta wyremontowana w ramach rewitalizacji podobszaru Biskupia Górka/Stary Chełm znajduje się przy ul. Rogaczewskiego 45 i jest oddzielona od obszaru naszych badań aleją Armii Krajowej. W 2012 roku większość mieszkańców tego rejonu (ul. Górka i Rogaczewskiego) – już wówczas wyznaczanego do rewitalizacji – nie identyfikowała swojego miejsca zamieszkania z Biskupią Górką. 40% określało swoje miejsce zamieszkania jako Biskupia Górka, a 60% - nie. Zob. M. Abramowicz, A. Strzałkowska, *Biskupia Górka w percepcji mieszkańców. Raport z badań*, Gdańsk 2012, s. 13. Na potrzeby rewitalizacji wykwaterowano z tej kamienicy 7 rodzin. Żadna z nich nie miała prawa powrotu.

2. Cele i metody badań

2.1. Cele badań

Celem badań „My z Biskupiej Górki” jest nie tylko przeprowadzenie diagnozy społeczności tego osiedla i sformułowanie na tej podstawie rekomendacji dotyczących rewitalizacji społecznej, ale też integracja, aktywizacja społeczno-zawodowa i zaangażowanie mieszkańców z różnych grup w działania na rzecz społeczności. Jest to bowiem diagnoza partycypacyjna, prowadzona i tworzona przez mieszkańców osiedla (w tym osoby zagrożone wykluczeniem społecznym), która wpisuje się w nurt badań w działaniu⁶.

Autorka niniejszego raportu również jest mieszkanką Biskupiej Górki i przedstawicielką jednej z grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (osobą z niepełnosprawnościami). Mianem tym określa się bowiem – zgodnie z definicją z ustawy o ekonomii społecznej – m.in. osoby niepełnosprawne, bezrobotne, ubogie, starsze, pozbawione wolności i opuszczające zakłady karne⁷.

W założeniu⁸ jednym z ankietowanych miała być osoba, która opuściła właśnie zakład karny – zaangażowanie jej miało służyć nie tylko włączeniu jej w oddolne działania na rzecz społeczności czy aktywizacji społeczno-zawodowej, ale też być gwarantem dotarcia do większej liczby mieszkańców z podobnymi problemami, poznania ich opinii i potrzeb, a w konsekwencji podjęcia działań mających na celu poprawienie jakości życia tych osób i całej społeczności.

Ale nie tylko. Zaproponowanie jej tego zadania (w ramach umowy zlecenia, tuż po opuszczeniu więzienia) ma też duże znaczenie symboliczne – jest sygnałem zarówno dla niej, jak i dla innych członków społeczności (oraz odbiorców tego raportu), że ta osoba jest jednym z nas (nie tylko „nas z Biskupiej Górki”, ale też „nas z Gdańska” czy „nas – ludzi”) i że każdy ma prawo do drugiej szansy. Osoba ta nie skorzystała z propozycji, ale zamiast niej zrobił to ktoś inny z jej bliskiego otoczenia. Ten dodatkowy cel badań został więc w dużej mierze osiągnięty.

6 Badania w działaniu są definiowane jako „konceptja badawcza lub podejście badawcze, których celem jest połączenie badań naukowych z rozwiązywaniem problemów społecznych”. A. Góral, B. Jałocha, G. Mazurkiewicz, M. Zawadzki, *Badania w działaniu. Książka dla kształcących się w naukach społecznych*, Kraków 2019, s. 16.

7 Art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/ekonomia-spoeczna-19270417/art-2> [dostęp: 26.11.2025].

8 Zob. wniosek o dofinansowanie projektu, dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Gdańsku: <https://bip.gdansk.pl/urzed-miejski/konkursy/Oferta-w-trybie-19a-My-z-Biskupiej-Gorki-Partycypacyjna-diagnoza-spoeczności-Biskupiej-Gorki,a,292641> [dostęp: 26.11.2025].

2.2. Metody badań

Metodami zastosowanymi w badaniach były:

- analiza danych zastanych,
- badania ankietowe,
- badania jakościowe.

Analiza danych zastanych

Na potrzeby analizy danych zastanych pozyskano dane z licznych instytucji publicznych w Gdańsku (Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego, Wydziału Mieszkalnictwa Urzędu Miejskiego, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Komendy Miejskiej Policji, Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe, IV Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe, Gdańskiego Urzędu Pracy, Gdańskich Nieruchomości, Gdańskiego Centrum Świadczeń, Szkoły Podstawowej nr 21) oraz licznych jednostek Służby Więziennej w Polsce.

Większość danych udało się uzyskać bez problemu. Uzyskanie niektórych okazało się jednak niemożliwe lub problematyczne. Nie udało się na przykład ustalić, ilu mieszkańców Biskupiej Górki posiada orzeczenia o niepełnosprawności (i o jakich stopniach) ani – ilu mieszkańców pobiera renty i emerytury. Chciałam to sprawdzić, ale okazało się, że nie ma możliwości uzyskania tych danych w prosty sposób. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował, że „dane statystyczne dotyczące świadczeniobiorców są prowadzone na poziomie województwa/powiatu/gminy. Zakład nie prowadzi natomiast ewidencji w podziale na poszczególne ulice i nie posiada narzędzi w postaci systemów informatycznych, które pozwoliłyby w prosty sposób na automatyzację czynności wymaganych do wygenerowania ww. danych”. Podobnie Gdańskie Centrum Świadczeń nie mogło w prosty sposób uzyskać informacji o liczbie osób z orzeczeniami o niepełnosprawności – system do obsługi wniosków o wydanie orzeczenia również nie daje bowiem takiej możliwości.

Problematyczne okazało się uzyskanie informacji, ilu mieszkańców Biskupiej Górki odbywa obecnie kary pozbawienia wolności i przebywa w zakładach karnych i aresztach śledczych. System Centralnego Zarządu Służby Więziennej nie daje bowiem możliwości wyszukania tych informacji w prosty sposób (można wyszukać jedynie miasto – aby jednak odnaleźć konkretną ulicę, należy sprawdzić po kolei wszystkie osoby z danej miejscowości). Zwróciłam się więc do wszystkich 11 okręgowych inspektoratów Służby Więziennej w Polsce. Sześć z nich odpowiedziało na moje pytanie, pozostałe pięć odmówiło udzielenia odpowiedzi, w związku z czym zwróciłam się bezpośrednio do wszystkich jednostek penitencjarnych w tych okręgach. Część z nich udzieliła

odpowiedzi, a część (z różnych powodów) – nie. Prezentowane w niniejszym raporcie dane dotyczące pozbawionych wolności mieszkańców Biskupiej Górki są więc niepełne.

Mam jednak nadzieję, że uda się je uzyskać i kontynuować te partycypacyjne badania w działaniu.

Badania ankietowe

W ramach badań zostały przygotowane dwie ankiety: dla mieszkańców Biskupiej Górki i dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze. Zostały one utworzone przez mieszkańców (w sumie 9 osób obu płci, w wieku od nastoletniego do senioralnego), a następnie skonsultowane merytorycznie przez dr Dorotę Szpakowicz z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego (która jako jedyna osoba zaangażowana w realizację tych badań nie mieszka na Biskupiej Górze). Można je było wypełniać w październiku 2025 roku zarówno w formie papierowej, jak i online.

Wydrukowane ankiety były dostępne w Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze. Dzięki ankietom – którzy także są mieszkańcami naszego osiedla – była również możliwość wypełnienia ankiety na ulicach Biskupiej Górki albo w domu.

Ankieta dla mieszkańców została wypełniona przez 106 osób (w tym 48 online⁹). Nie jest to tzw. grupa reprezentatywna, ale dzięki ankietom złożona z przedstawicieli różnych grup społecznych, mieszkających na całym badanym obszarze (który – choć niewielki – zawiera jednak podobszary o odmiennej charakterystyce, innych problemach i potrzebach).

Ankieta dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim została natomiast wypełniona przez 32 osoby (w tym 1 online¹⁰).

Badania jakościowe

9 Wypełnionych online ankiet dla mieszkańców pierwotnie było 49, ale jedna została usunięta, ponieważ okazało się, że w wyniku jakiegoś błędu została ewidentnie zdublikowana. Nie ma wątpliwości, że to była jedna zdublikowana ankieta, a nie dwie identyczne ankiety wypełnione dokładnie w tym samym momencie. Została usunięta, by nie zaciemniać wyników.

10 Pierwotnie były 2 wypełnione online ankiety dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim. Jedna z nich została jedna usunięta, ponieważ okazało się, że najwyraźniej zaczęła być wypełniana przez pomyłkę. Osoba wypełniająca ją zaznaczyła, że nie uczestniczy obecnie ani nie uczestniczyła w przeszłości w zajęciach ani wydarzeniach w Domu Sąsiedzkim, i nie przekazała żadnych informacji na temat funkcjonowania Domu Sąsiedzkiego.

Wśród papierowych ankiet dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim znajduje się natomiast jedna ankieta wypełniona przez osobę, która wprawdzie nie korzysta ani nie korzystała z „zajęć i wydarzeń” w Domu Sąsiedzkim, ale skorzystała tu ze wsparcia stowarzyszenia Waga, w tym z możliwości korzystania w sytuacji kryzysowej z łazienki w Domu Sąsiedzkim. Ankieta ta – jako wypełniona przez osobę korzystającą z przestrzeni Domu Sąsiedzkiego – jak najbardziej więc jest w niniejszych badaniach uwzględniana.

W ramach badań jakościowych planowano przeprowadzenie kilkunastu wywiadów swobodnych z mieszkańcami oraz przedstawicielami instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych działających na terenie Biskupiej Górki.

W toku badań plany uległy jednak pewnej modyfikacji. Przeprowadzono liczne nieformalne rozmowy z mieszkańcami osiedla, dwa wywiady swobodne (jeden z osobą wynajmującą gminny lokal użytkowy na Biskupiej Górze, drugi z przedstawicielem związku wyznaniowego i zarazem organizacji pozarządowej, która w przeszłości działała na rzecz naszej społeczności) i dwa wywiady grupowe: jeden z sześcioma pracującymi tutaj przedstawicielami służb (policji, MOPR-u i kuratorskiej służby sądowej), drugi z trzema przedstawicielami jednej z działających na Biskupiej Górze organizacji pozarządowych. Cztery osoby reprezentujące inną działającą na naszym osiedlu organizację pozarządową udzieliły wypowiedzi drogą pisemną.

Do zastosowanych w badaniach metod jakościowych dodałam też elementy autoetnografii. Nie planowałam tego, ale okazało się, że prowadzenie tych badań skłania mnie do autorefleksji i autoobserwacji, co może stanowić cenne uzupełnienie tej diagnozy. Za jeszcze cenniejszą uznałam swoją wiedzę zdobywaną przez prawie trzy lata mieszkania na Biskupiej Górze, m.in. podczas licznych przeprowadzonych w tym czasie (a nie tylko w trakcie projektu badawczego) nieformalnych rozmów z mieszkańcami oraz przedstawicielami instytucji państwowych i organizacji pozarządowych. Oraz nieoczywistą drogę życiową, która z jednej strony pozwala mi utożsamiać się z osobami z różnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, a z drugiej – daje możliwość i przywilej zabierania głosu i wypowiadania się w imieniu tych „nas z Biskupiej Górki”, którzy mieli mniej szczęścia i których inna część naszej społeczności chciałaby stąd wysiedlić.

Mogłam być na ich miejscu.

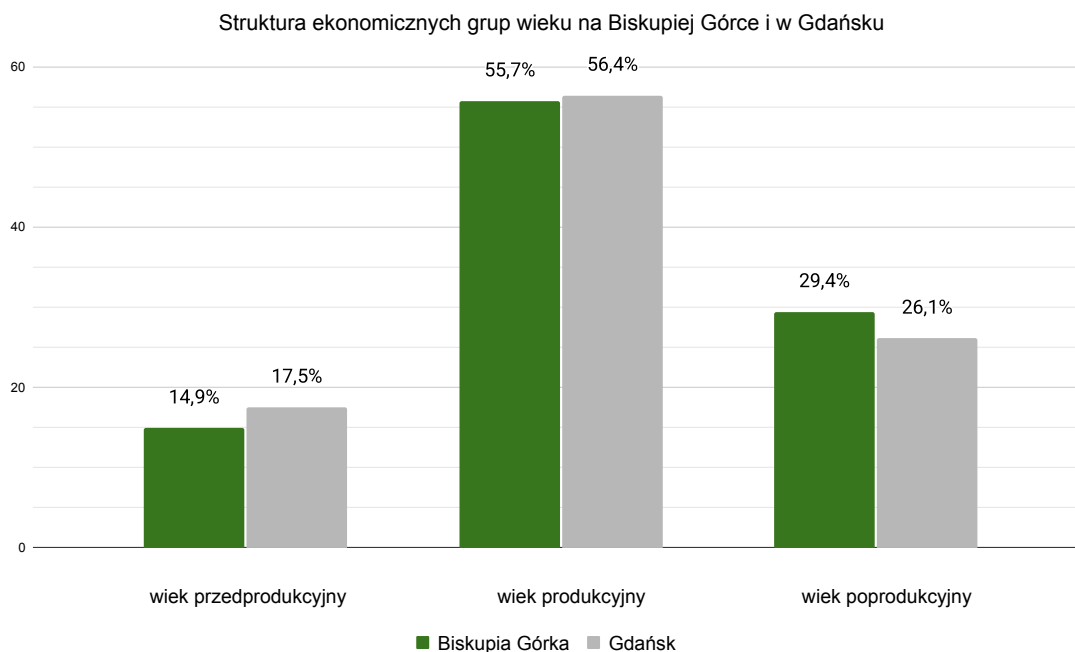
3. Analiza danych zastanych

3.1. Mieszkańcy i mieszkania

Dokładnej liczby osób, które mieszkają na Biskupiej Górze, nie da się pozyskać. Można jedynie dowiedzieć się, ile osób jest tutaj zameldowanych.

Według danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Gdańsku w 2025 roku na Biskupiej Górze zameldowanych jest 1526 osób¹¹, w tym 803 kobiety (52,6%) i 723 mężczyzn (47,4%). Wśród zameldowanych mieszkańców jest 227 osób niepełnoletnich, czyli w tzw. wieku przedprodukcyjnym (14,9%), 850 osób w tzw. wieku produkcyjnym, tj. kobiet między 18 a 60 rokiem życia i mężczyzn między 18 a 65 rokiem życia (55,7%) i 449 osób w wieku poprodukcyjnym, czyli emerytalnym (29,4%).

W całym Gdańsku natomiast jest zameldowanych 424,7 tys. osób, w tym 227,4 tys. kobiet (53,5%) i 197,3 tys. mężczyzn (46,5%). Osób niepełnoletnich (w wieku przedprodukcyjnym) w całym Gdańsku jest natomiast 74,2 tys. (17,5%), mieszkańców w wieku produkcyjnym – 239,4 tys. (56,4%), a w wieku emerytalnym – 111,1 tys. (26,1%).

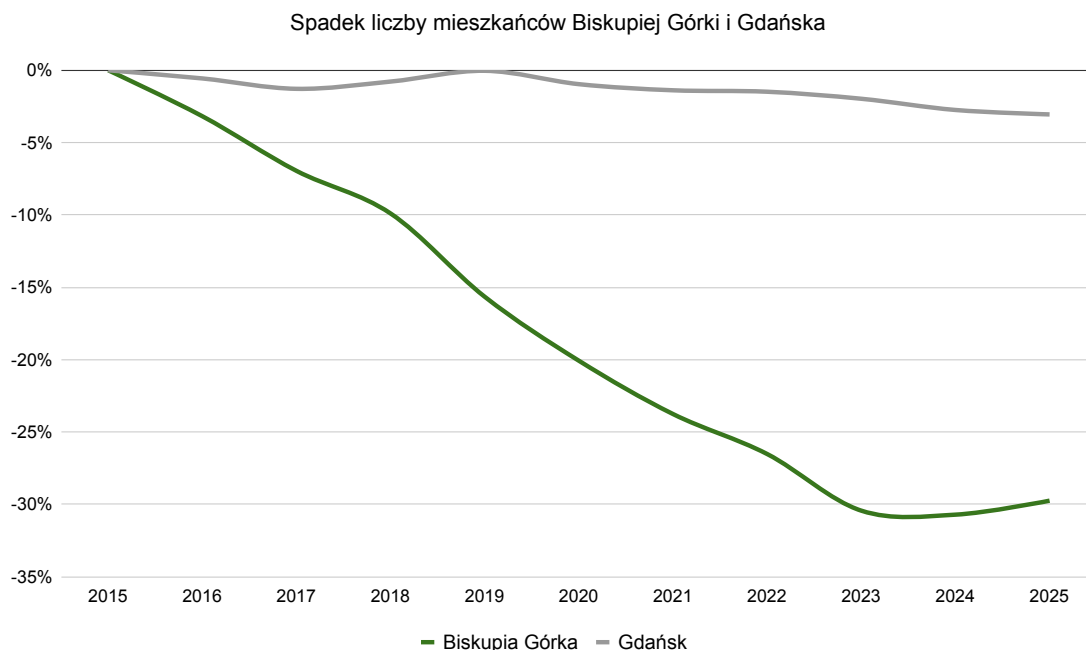
Wykres 1. Struktura ekonomicznych grup wieku na Biskupiej Górze i w Gdańsku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Stan na dzień 12.11.2025

¹¹ Stan na dzień: 12.11.2025.

Jak widać, na Biskupiej Górze mieszka więcej osób starszych (za to mniej – dzieci i młodzieży) niż w całym Gdańsku.

Na tym osiedlu zdecydowanie szybciej niż w całym mieście ubywa mieszkańców. W 2015 roku na Biskupiej Górze były zameldowane 2172 osoby, a w Gdańsku – 438 tys. osób. Oznacza to, że w ciągu ostatniej dekady liczba mieszkańców Gdańska zmniejszyła się o 3%, zaś liczba mieszkańców Biskupiej Górki – o ok. 30%.

Wykres 2. Spadek liczby mieszkańców Biskupiej Górki i Gdańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Stan na dzień 12.11.2025

Wyludnianie Biskupiej Górki nie wynika wyłącznie z nieco starszej struktury demograficznej. Zjawisko to ma niewątpliwie wiele przyczyn. Za jedną z nich można uznać fakt, że na potrzeby rewitalizacji Biskupiej Górki wykwaterowano mieszkańców gminnych kamienic przeznaczonych do remontu, a wcześniej – gminnych budynków przeznaczonych do rozbiórki (oraz niektórych gminnych lokali mieszkalnych znajdujących się w kamienicach wspólnot mieszkaniowych). Na miejsce większości tych pierwszych, do 12 wyremontowanych kamienic,

wprowadzili się już nowi lokatorzy, dwie kamienice zostały rozebrane¹², a na remont czeka kilkadziesiąt gminnych pustostanów.

Według danych Wydziału Mieszkalnictwa Urzędu Miejskiego na potrzeby rewitalizacji z 12 budynków przeznaczonych do remontu na Biskupiej Górcie wykwaterowano 37 rodzin¹³. Spośród nich zaledwie 14 rodzinom przysługiwało prawo powrotu do lokali po zakończonym remoncie, a tylko 3 rodziny zadeklarowały chęć powrotu. Do mieszkań w wyremontowanych kamienicach nie powróciła jednak żadna z nich. Wydział Mieszkalnictwa informuje, że: „Dwie z tych rodzin wskazały, że zbyt długi czas trwania remontu oraz zmiana sytuacji życiowej i zdrowotnej wpłynęły na ich decyzję o pozostaniu w lokalach zamiennych. Trzecia rodzina, po obejrzeniu wyremontowanego lokalu, również zdecydowała się pozostać w lokalu zamiennym, uzasadniając to zmianą układu funkcjonalnego mieszkania (z trzech pokoi na dwa z aneksem kuchennym), który nie odpowiadał ich potrzebom”.

Większość wykwaterowanych rodzin nie miała natomiast prawa powrotu na Biskupią Górkę, ponieważ ich mieszkania „były zajmowane bez tytułu prawnego, w większości były zadłużone, a kilku przypadkach już był zasądzony wyrok eksmisyjny”.

Obecnie¹⁴ natomiast na Biskupiej Górcie 75 gminnych mieszkań jest zajmowanych bez tytułu prawnego. To 36,2% wszystkich zamieszkałych gminnych lokali mieszkalnych na naszym osiedlu. Wyrokiem eksmisji objęci są mieszkańcy 34 lokali (16,4% zamieszkałych gminnych mieszkań). Wobec 21 z nich zapadł wyrok eksmisji z prawem do najmu socjalnego, zaś wobec 13 – bez takiego prawa.

Wszystkich lokali mieszkalnych należących do Gminy Miasta Gdańska jest na Biskupiej Górcie 274. Wśród nich jest 67 (24,5%) pustostanów i 207 (75,5%) mieszkań zasiedlonych, w tym 170 to mieszkania tzw. komunalne (stawka mieszkalna w wysokości 14 zł/m²), a 37 – socjalne (stawka socjalna w wysokości 2,80 zł/m²). Mieszkania zajmowane bez tytułu prawnego również obciążane są stawką mieszkalną albo socjalną, ponieważ – jak wyjaśniają Gdańskie Nieruchomości – „Jeżeli lokal jest zajmowany bez tytułu prawnego, oznacza to, że osoba korzysta z niego bez

12 Kamienica przy ul. Na Stoku 3 ABCD została wyburzona w 2019 roku, a kamienica przy ul. Na Stoku 26 – w 2020 roku. Wcześniej, w 2013 roku rozebrano oficynę kamienicy przy ul. Biskupia 4.

Zob. *Wyburzenie kamienicy Na Stoku 3 A,B,C,D*, <https://biskupiagorka.pl/wyburzenie-kamienicy-na-stoku-3-abcd/> [dostęp 6.11.2025], *Rozbiórka kamienicy Na Stoku 26*, <https://biskupiagorka.pl/rozbiorka-kamienicy-na-stoku-26/> [dostęp 6.11.2025], *Historia posesji i kamienicy Biskupia 4*, <https://biskupiagorka.pl/historia-posesji-i-kamienicy-biskupia-4/> [dostęp 6.11.2025] i K. Moritz, *Bezpowrotnie znika część Biskupiej Górki*, <https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Bezpowrotnie-znika-czesc-Biskupiej-Gorki-n75127.html> [dostęp 6.11.2025].

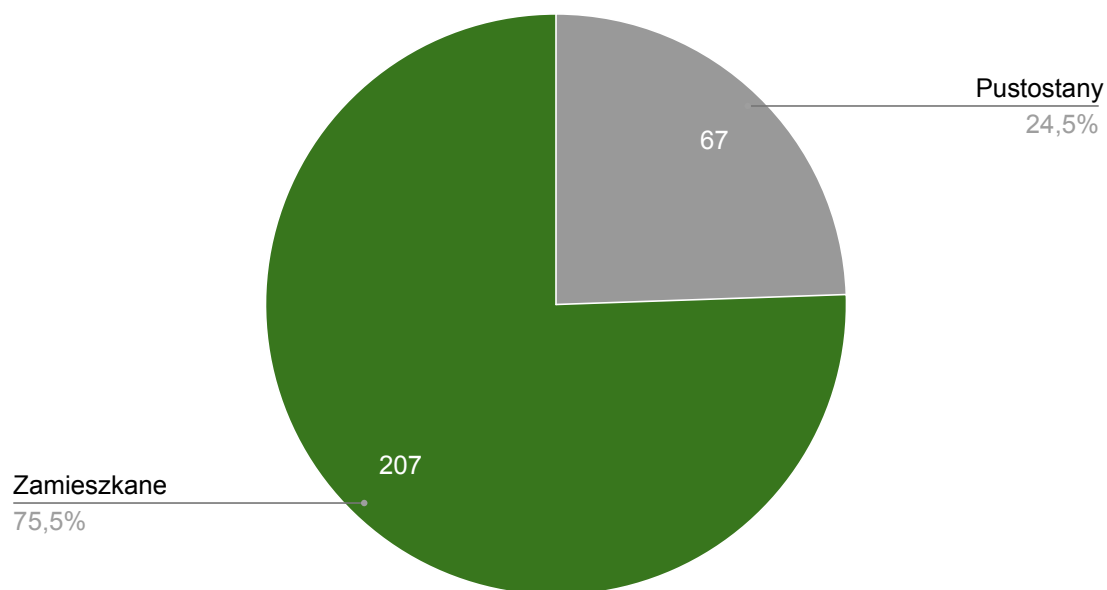
13 Na całym podobszarze rewitalizacji Biskupia Górka/Stary Chełm, ze wszystkich 13 przeznaczonych do remontu kamienic, wykwaterowano 44 rodziny. Żadna z 7 rodzin wykwaterowanych z kamienicy przy nieobjętej niniejszą diagnozą ulicy Rogaczewskiego nie miała prawa powrotu.

14 Dane Gdańskich Nieruchomości na dzień 24.11.2025.

ważnej umowy najmu lokalu mieszkalnego lub lokalu socjalnego. Od chwili, gdy osoba traci tytuł prawny do lokalu, np. umowa wygasła, została wypowiedziana, jest zobligowana do comiesięcznej wpłaty odszkodowania, które odpowiada wysokości czynszu, który właściciel mógłby otrzymać, gdyby lokal był legalnie wynajęty”.

Osoby zajmujące mieszkania bez tytułu prawnego co miesiąc płacą więc nie „czynsz”, tylko „odszkodowanie” w wysokości czynszu.

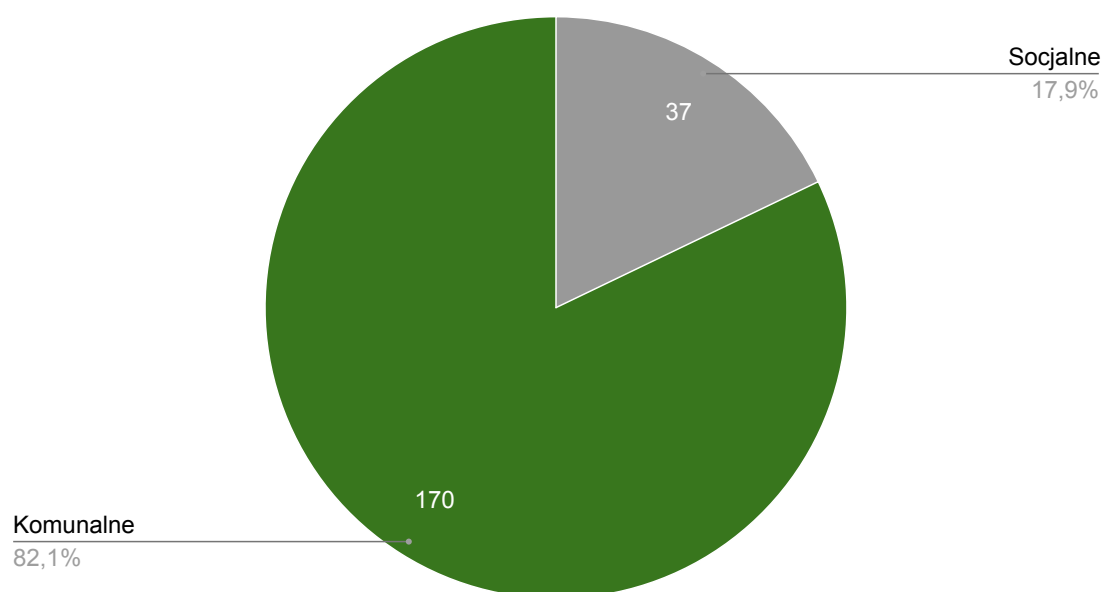
Mieszkania należące do Gminy Miasta Gdańska na Biskupiej Górze

Wykres 3. Mieszkania należące do Gminy Miasta Gdańska na Biskupiej Górze – zamieszkane i pustostany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskich Nieruchomości

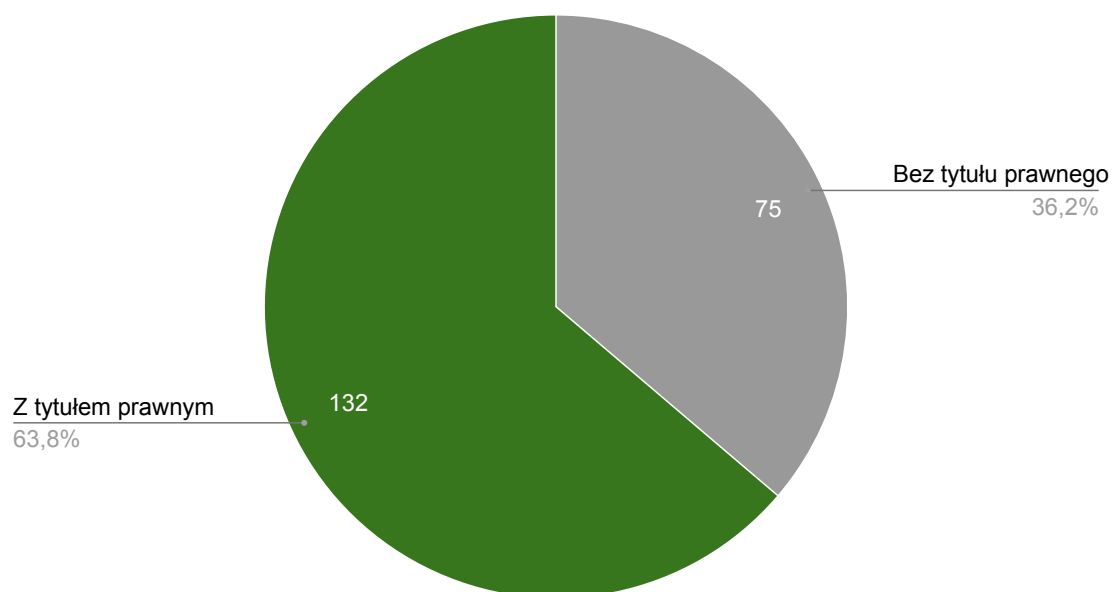
Zamieszkane mieszkania gminne na Biskupiej Górze

Wykres 4. Zamieszkane mieszkania gminne na Biskupiej Górze – komunalne i socjalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskich Nieruchomości

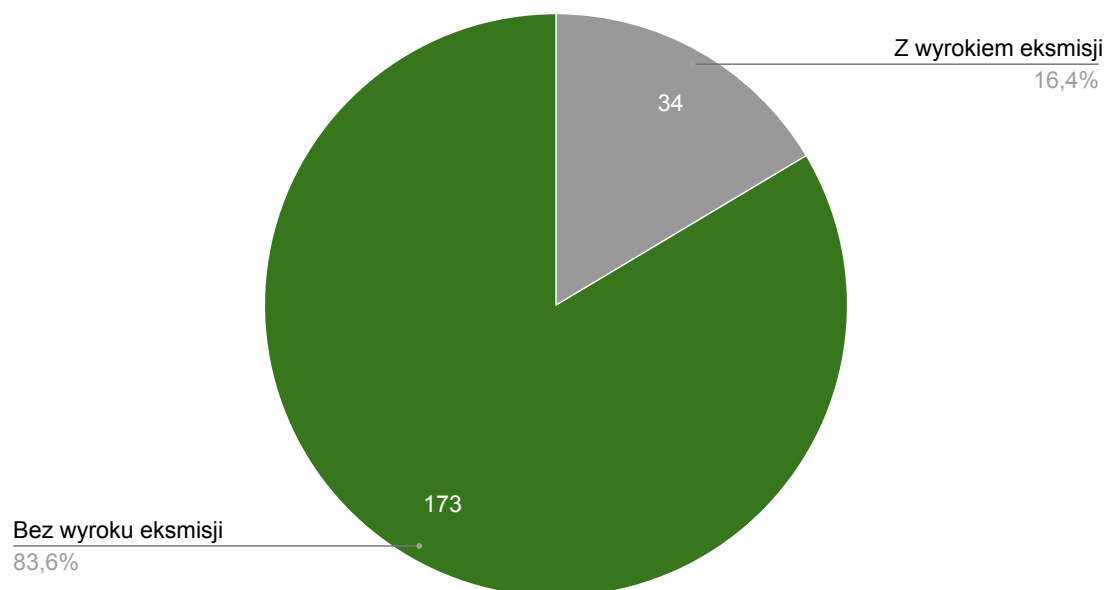
Zamieszkane mieszkania gminne na Biskupiej Górze

Wykres 5. Zamieszkane mieszkania gminne na Biskupiej Górze – zajmowane bez tytułu prawnego i z tytułem prawnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskich Nieruchomości

Zamieszkane mieszkania gminne na Biskupiej Górze

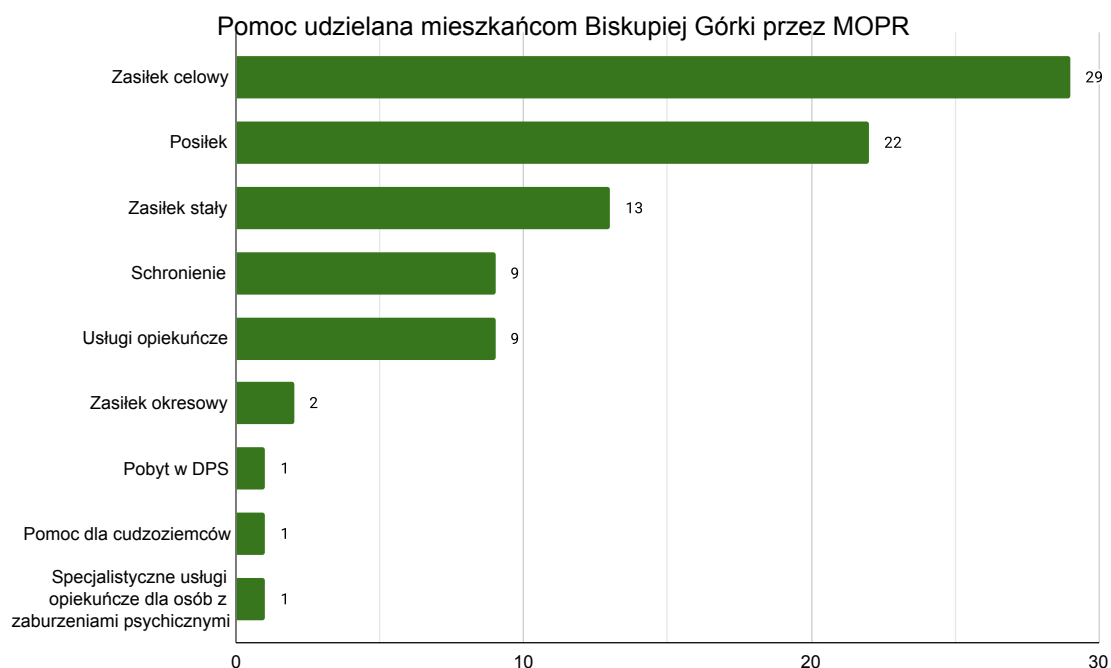
Wykres 6. Zamieszkane mieszkania gminne na Biskupiej Górze – z wyrokiem eksmisji i bez wyroku eksmisji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskich Nieruchomości

3.2. Ubóstwo i pomoc społeczna

Z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku korzysta 64 (4,2%) mieszkańców Biskupiej Góry¹⁵. W całym Gdańsku w pierwszym półroczu 2025 roku z pomocy MOPR skorzystało natomiast 5943 (1,4%) mieszkańców.

¹⁵ Stan na dzień 28.08.2025.

Wykres 7. Rodzaje pomocy udzielanej mieszkańcom Biskupiej Górki przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku. Stan na dzień 28.08.2025

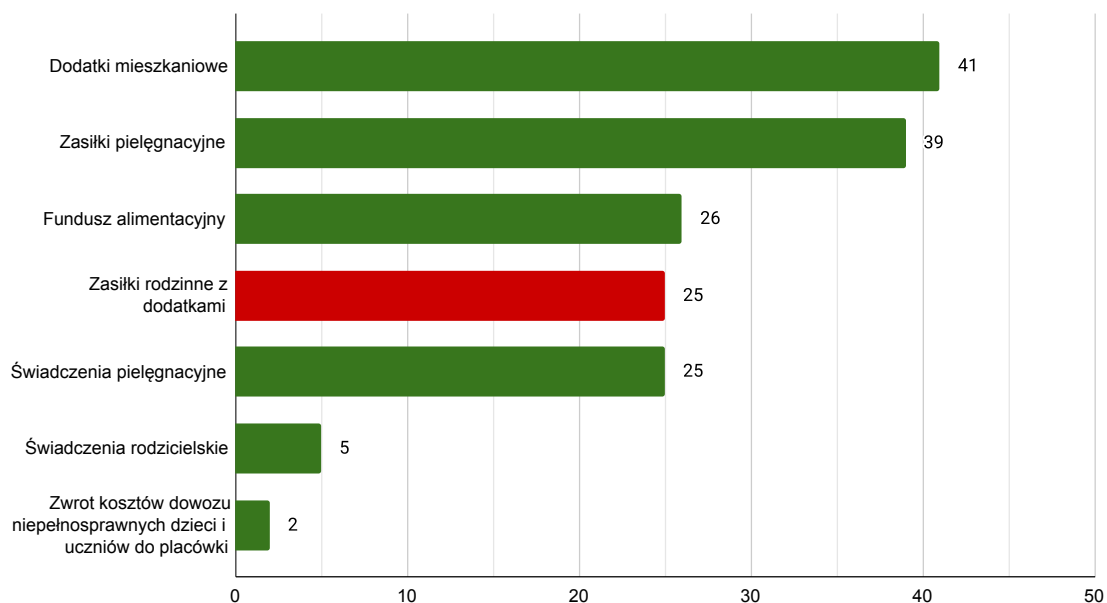
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Warto podkreślić, że udzielenie pomocy w formie schronienia oznacza przyznanie miejsca w placówce dla osób w kryzysie bezdomności. Co najmniej (bo nie wszyscy korzystają z pomocy MOPR-u) 9 osób z naszego osiedla to osoby w kryzysie bezdomności. To 0,59% mieszkańców Biskupiej Górki. W całym Gdańsku natomiast z pomocy w formie schronienia skorzystały w pierwszym półroczu 2025 roku 724 osoby, co stanowi 0,17% mieszkańców naszego miasta.

Świadczenia z Gdańskiego Centrum Świadczeń (odrębnej od MOPR-u jednostki organizacyjnej Miasta Gdańska) pobiera natomiast 163 (10,7%) mieszkańców Biskupiej Górki i 24 158 (5,7%) mieszkańców Gdańska¹⁶:

¹⁶ Dane z lipca 2025 roku.

Świadczenia pobierane przez mieszkańców Biskupiej Górki z Gdańskiego Centrum Świadczeń

Wykres 8. Rodzaje świadczeń pobieranych przez mieszkańców Biskupiej Górki z Gdańskiego Centrum Świadczeń

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiego Centrum Świadczeń

Na szczególną uwagę zasługuje liczba zasiłków rodzinnych. To świadczenie przysługuje bowiem do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub do ukończenia nauki w szkole (jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia) albo 24 roku życia, jeśli dziecko jest niepełnosprawne w stopniu znacznym lub umiarkowanym (pod warunkiem, że kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej). Nie jest jednak przyznawane bez względu na dochody. Kryterium dochodowe uprawniające do tego świadczenia nie było zmieniane od 2015 roku (!), jest niższe od kryterium uprawniającego do świadczeń z MOPR-u i wynosi zaledwie... 674 zł netto na osobę (lub 764 zł netto na osobę dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym).

Bardzo duży procent dzieci i młodzieży na Biskupiej żyje więc w skrajnym ubóstwie, poniżej minimum egzystencji. Liczba 25 stanowi bowiem 11% osób poniżej 18 roku życia (i 9,1% osób poniżej 21 lat). Dla porównania: w całym Gdańsku pobieranych jest 3501 zasiłków rodzinnych. To 4,7% osób niepełnoletnich i 4% osób poniżej 21 roku życia. Oznacza to, że na Biskupiej Górze skrajne ubóstwo wśród dzieci jest ponad dwa razy większe niż w całym Gdańsku.

Większy (niemal dwukrotnie) procent dzieci z Biskupiej Górki niż dzieci z całego Gdańska przebywa też w pieczy zastępczej. Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w 2025

roku 5 dzieci z Biskupiej Górki i 1003 dzieci z całego Gdańska przebywa w pieczy zastępczej¹⁷. To odpowiednio 2,2% dzieci na naszym osiedlu i 1,3% niepełnoletnich gdańszczyzan.

13 rodzin na Biskupiej Górze jest objętych nadzorem kuratora rodzinnego w związku z ograniczeniem władzy rodzicielskiej¹⁸. Nie wiem, jaki to procent rodzin na naszym osiedlu. Na pewno duży, skoro wszystkich dzieci zameldowanych na Biskupiej Górze jest 227. Gdyby wszystkie były jedynakami (i na naszym osiedlu byłoby 227 rodzin), liczba 13 stanowiłaby 5,7% rodzin z Biskupiej Górki. Wiadomo jednak, że nie wszystkie dzieci są jedynakami, więc ten procent jest wyższy.

3.3. Przemoc i przestępczość

Wysoki – prawie trzykrotnie wyższy niż w całym Gdańsku – jest też procent Niebieskich Kart na Biskupiej Górze. Na naszym osiedlu w pierwszym półroczu 2025 roku wszczętych było 7 procedur Niebieskiej Karty (zakładanych w przypadku podejrzenia przemocy domowej), a w całym mieście – 725¹⁹. Dotyczą one odpowiednio 0,46% mieszkańców Biskupiej Górki i 0,17% gdańszczyzan.

Według danych Komisariatu Policji I w Gdańsku na Biskupiej Górze w 2025 roku²⁰ miały miejsce 3 przypadki znęcania (przestępstwa z art. 207 § 1 kodeksu karnego). To znaczny wzrost w stosunku do poprzednich lat – w sumie w latach 2019-2024 na naszym osiedlu policja odnotowała popełnienie tego przestępstwa tylko trzykrotnie: po jednym razie w 2019, 2022 i 2024 roku. O ile generalnie wzrost liczby odnotowywanych przez policję przestępstw jest powodem do niepokoju, o tyle w przypadku znęcania (czy przestępczości na tle seksualnym) – przeciwnie. Przestępstwa tego rodzaju nadal bardzo rzadko są bowiem zgłaszane, statystyki policyjne to wierzchołek góry lodowej, więc wzrost zgłoszeń to w tym przypadku dobra informacja, być może mająca związek z podejmowanymi od zeszłego roku działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy na naszym osiedlu²¹.

17 Stan na dzień 30.06.2025.

18 Dane Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe. Stan na dzień 5.09.2025.

19 Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

20 Stan na dzień 22.10.2025. Wszystkich przestępstw popełnionych i odnotowanych w statystykach policyjnych było w bieżącym roku (do 22.10.2025) na Biskupiej Górze 17.

21 Zob. np. A. Golus, *Nie każdą tradycję warto kultywować*, <https://biskupiagorka.pl/nie-kazda-tradycje-warto-kultywowac/> [dostęp: 2.12.2025]. W drugiej połowie 2024 roku w Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze odbyły się 3 spotkania w cyklu „Biskupia Górka bez przemocy”, w tym jedno z przedstawicielami Policji i MOPR-u pod hasłem „Bezpieczna Biskupia”. Na osiedlu rozwieszano też – niejednokrotnie, bo bywały zrywane – plakaty kampanii „Gdańsk Miastem Równości”: czerwone (skierowane do ofiar i świadków przemocy), zielone (skierowane do sprawców przemocy) i fioletowe (skierowane do osób mających problemy z długami).

Bez względu na to, czy istnieje związek między wzrostem zgłoszeń przestępstwa znęcania na Biskupiej Górze a działaniami antyprzemocowymi na osiedlu, czy tego związku nie ma, sam fakt tego wzrostu nie musi być niepokojący. Przeciwnie. Zgłoszenie znęcania na policję świadczy o odwadze zgłaszającej osoby i daje nadzieję na zakończenie nierzadko wieloletniego krzywdzenia.

Podobnie stosunkowo duża liczba odnotowanych przez policję przestępstw związanych z narkotykami popełnionych na Biskupiej Górze w 2024 roku (a było takich przestępstw 6) nie jest niepokojąca dla mieszkańców znających szerszy kontekst tego zjawiska. Nie oznacza bowiem wzrostu przestępczości narkotykowej na naszym osiedlu, lecz przeciwnie: zakończenie wieloletniego, jawnego i znormalizowanego procederu handlu narkotykami na ulicach Biskupiej Górki.

Ogólna liczba przestępstw popełnionych (i odnotowanych w statystykach policyjnych) na Biskupiej Górze w 2024 roku wyniosła 40 i była około dwukrotnie wyższa niż w 2023 roku (kiedy na naszym osiedlu stwierdzono 19 przestępstw) i 2022 roku (gdy było ich 22). W 2024 wskaźnik przestępczości na Biskupiej Górze wynosił 26,6 przestępstw na 1000 mieszkańców (w Gdańsku: 31,7), w 2023 – 12,6 przestępstw na 1000 mieszkańców (w Gdańsku: 32), a w 2022 – 13,8 (w Gdańsku: 31,8)²².

Tak niski wskaźnik przestępczości stał jednak w jawnej sprzeczności z rzeczywistością Biskupiej Górki, na ulicach której – co warto powtórzyć i podkreślić – trwał już wówczas w najlepsze całkowicie znormalizowany handel narkotykami. Nawet jednak po zwiększeniu wykrywalności przestępstw na Biskupiej Górze w 2024 roku nadal wskaźnik przestępczości na naszym osiedlu jest niższy niż wskaźnik dla całego Gdańska.

Na Biskupiej Górze stwierdza się więc mniej przestępstw niż całym Gdańsku, ale najwyraźniej mieszkańcy łamią prawo poza naszym osiedlem. Liczba osób z Biskupiej Górki, które ponoszą obecnie konsekwencje zatargów z prawem, jest bowiem całkiem spora. Wprawdzie, jak zasygnalizowano w rozdziale „Cele i metody badań”, nie udało się ustalić, ilu z nas przebywa obecnie w zakładach karnych i aresztach śledczych, ale nawet te niepełne, częściowe informacje uzyskane z niektórych jednostek Służby Więziennej – w połączeniu z danymi Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe – dają pewien obraz sytuacji.

Udało się bowiem ustalić, że co najmniej trzech mieszkańców Biskupiej Górki (w tym dwie osoby skazane na karę pozbawienia wolności i jedna osoba tymczasowo aresztowana²³) przebywa

22 Obliczenia wskaźnika przestępczości na Biskupiej Górze na podstawie danych Komisariatu Policji I w Gdańsku i Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Dane dotyczące wskaźnika przestępczości w Gdańsku z serwisu „Gdańsk w liczbach”: https://www.gdansk.pl/gdansk-w-liczbach/bezpieczenstwo,a,108056,https://gcigdansk.sharepoint.com/:x/s/UMG-OtwarteDane3.0/IQD1oBYCmWQkTowHlmx4awwcAYCEXxe718BDUEk8MrFU4_Y?rttime=bYkmwvAx3kg [dostęp: 2.12.2025].

23 Dane Służby Więziennej, stan na 7.10.2025.

obecnie w jednostkach penitencjarnych. Przewidywany koniec kary jednej z osób pozbawionych wolności przypada na 2026 rok, a drugiej – na 2029 rok. Dalszy los tymczasowo aresztowanego mieszkańca naszego osiedla zależy od decyzji sądu.

Według danych IV Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe 1 osoba odbywa obecnie karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a 4 osoby skazane na karę pozbawienia wolności zostały warunkowo zwolnione i podlegają kontroli wykonywania obowiązków probacyjnych orzeczonych przez Sąd bez dozoru osobistego kuratora. Wobec 1 osoby prowadzony jest dozór osobisty kuratora karnego.

Ponadto 17 mieszkańców Biskupiej Górki odbywa obecnie karę ograniczenia wolności, w tym 16 osób – karę polegającą na wykonywaniu kontrolowanej nieodpłatnej pracy na cele społeczne (tzw. prace społecznie użyteczne), a 1 – potrącenia części wynagrodzenia. Kurator karny – który prowadzi te wszystkie sprawy – prowadzi oprócz tego nadzór nad środkiem karnym w postaci zakazu kontaktowania się oraz zbliżania do pokrzywdzonych bądź nakazu opuszczenia lokalu wobec 11 osób.

W sumie kurator karny prowadzi na Biskupiej Górze sprawy dotyczące 34 osób²⁴.

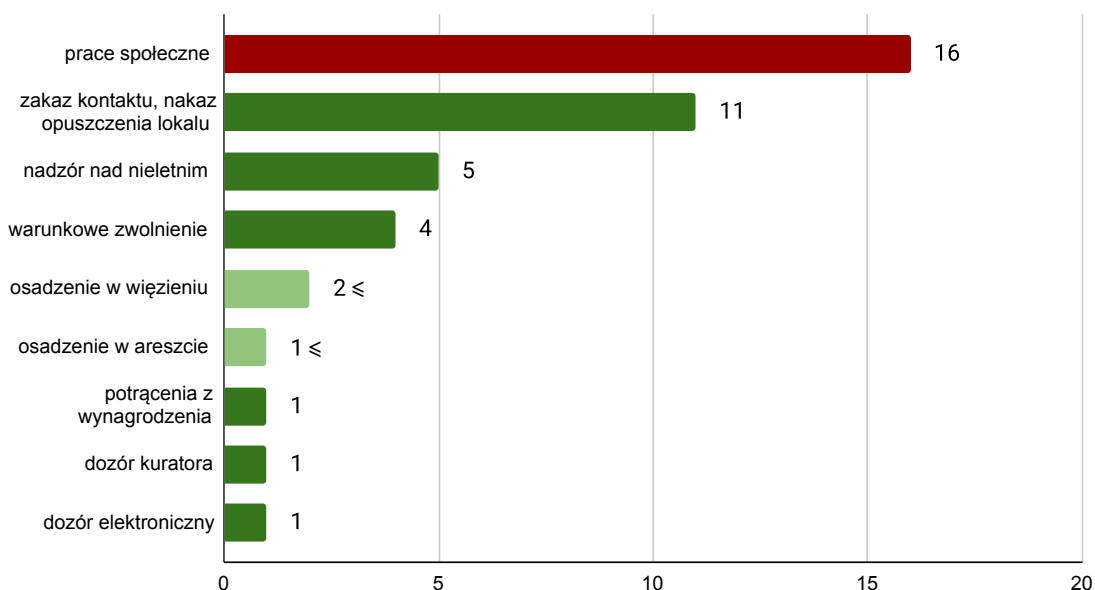
Kurator rodzinny natomiast sprawuje nadzór nad 5 nieletnimi mieszkańcami naszego osiedla²⁵.

Jeśli dodamy do tych danych wspomniane powyżej 3 osoby przebywające obecnie w jednostkach penitencjarnych, okazuje się, że – nawet bez pełnych danych o liczbie osadzonych – liczba mieszkańców Biskupiej Górki, którzy zmagają się z konsekwencjami zatargów z prawem, jest bardzo duża. To w sumie 42 osoby (2,7% mieszkańców Biskupiej Górki).

24 Dane IV Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe. Stan na dzień 1.09.2025.

25 Dane Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe. Stan na dzień 5.09.2025.

Liczba mieszkańców Biskupiej Górki mających konflikt z prawem

Wykres 9. Liczba mieszkańców Biskupiej Górki mających konflikt z prawem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe, IV Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe i Służby Więziennej

3.4. Bezrobocie

Według danych Gdańskiego Urzędu Pracy w 2025 roku 49 osób mieszkających na Biskupiej Górze jest zarejestrowanych jako bezrobotne²⁶. To 5,7% osób w wieku produkcyjnym. Struktura osób bezrobotnych przedstawia się następująco:

wyszktałcenie	Kobiety		Mężczyźni		Razem
	Bez zasiłku	Z zasiłkiem	Bez zasiłku	Z zasiłkiem	
Gimnazjalne i poniżej	10	1	12	0	23
Policealne i średnie zawodowe	2	0	3	0	5
Średnie ogólnokształcące	0	1	3	0	4
Wyższe	7	1	4	0	12
Zasadnicze zawodowe	4	0	1	0	5
Razem	23	3	23	0	49

Ilustracja 1. Struktura osób bezrobotnych na Biskupiej Górze, stan na dzień 31.07.2025

Źródło: Gdański Urząd Pracy

W całym Gdańsku natomiast zarejestrowanych jako bezrobotne jest 7160 osób (3% osób w wieku produkcyjnym).

²⁶ Stan na dzień 31.07.2025. Warto zauważyć, że to środek sezonu, gdy pracy w Gdańsku jest bardzo dużo.

Osoby bezrobotne (a właściwie zarejestrowane jako bezrobotne, bo osób bez pracy jest jeszcze więcej) stanowią więc niemal dwukrotnie większy odsetek mieszkańców Biskupiej Górki niż całego Gdańska.

W 2022 roku – z którego pochodzą dane w najnowszej *Diagnozie szczegółowej obszaru rewitalizacji Miasta Gdańska* (z 2024 roku) – odsetek ten był mniejszy zarówno na naszym osiedlu, jak i w całym mieście. Na Biskupiej Górze było wówczas 37 osób zarejestrowanych jako bezrobotne²⁷, co stanowiło niespełna 4,2% osób w wieku produkcyjnym. W całym Gdańsku natomiast poziom bezrobocia wynosił 2,5% (5866 osoby bezrobotne), a na podobszarze rewitalizacji Biskupia Górka/Stary Chełm – 3,3% (85 osób bezrobotnych)²⁸.

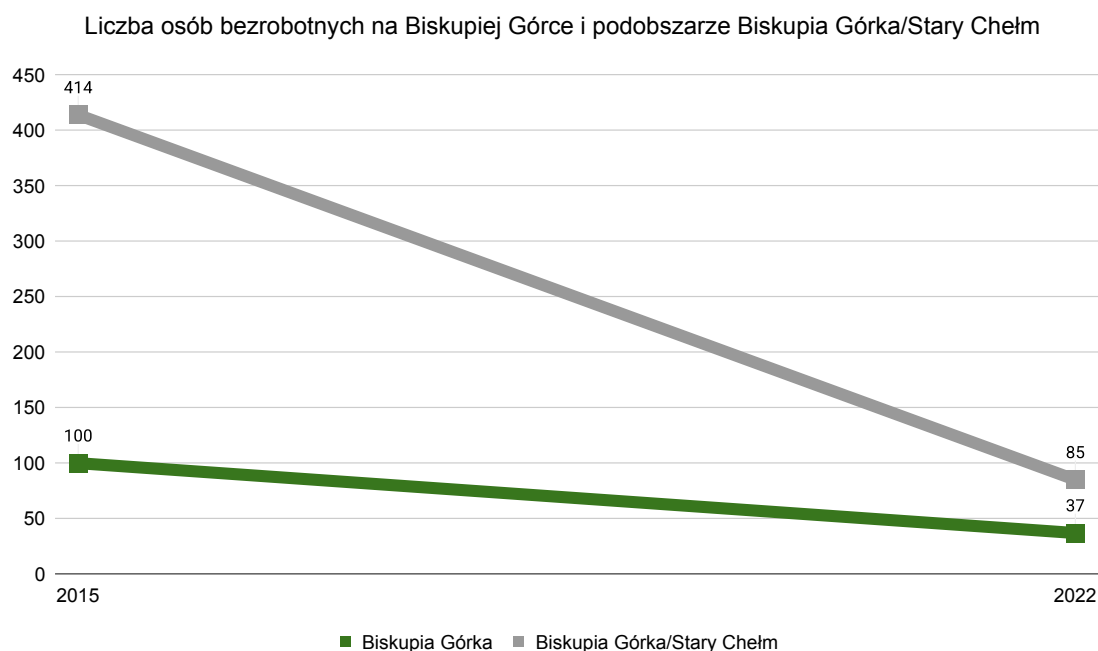
W najnowszej *Diagnozie szczegółowej obszaru rewitalizacji Miasta Gdańska* można przeczytać, że „sytuacja na podobszarze znacznie się poprawiła – liczba osób pozostających bez pracy jest prawie pięciokrotnie mniejsza niż w 2018 roku”²⁹. Zdziwił mnie tak wielki i gwałtowny spadek, więc zwróciłam się w tej sprawie do Biura Rozwoju Gdańska i dowiedziałam się, że w tym zdaniu znajduje się literówka i chodzi o 2015 rok. W całym raporcie porównywano dane z 2022 i 2015 roku i takie optymistyczne dane dotyczące bezrobocia wynikają z faktu, że w 2015 roku osób bezrobotnych w podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm było aż 414.

Na Biskupiej Górze natomiast w 2015 roku zarejestrowanych jako bezrobotne było 100 osób, co stanowiło 7,5% osób w wieku produkcyjnym. Spadek liczby osób bezrobotnych w latach 2015-2022 nie był więc na Biskupiej Górze aż tak spektakularny jak na podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm.

27 Dane Gdańskiego Urzędu Pracy.

28 *Diagnoza szczegółowa obszaru rewitalizacji Miasta Gdańska. Załącznik nr 5 do GPR Miasta Gdańska na lata 2017-2030*, <https://www.brg.gda.pl/attachments/article/2050/zalacznik-nr-5-diagnoza-szczegolowa-obszaru-rewitalizacji-miasta-gdanska.pdf>, s. 21 [dostęp: 24.11.2025].

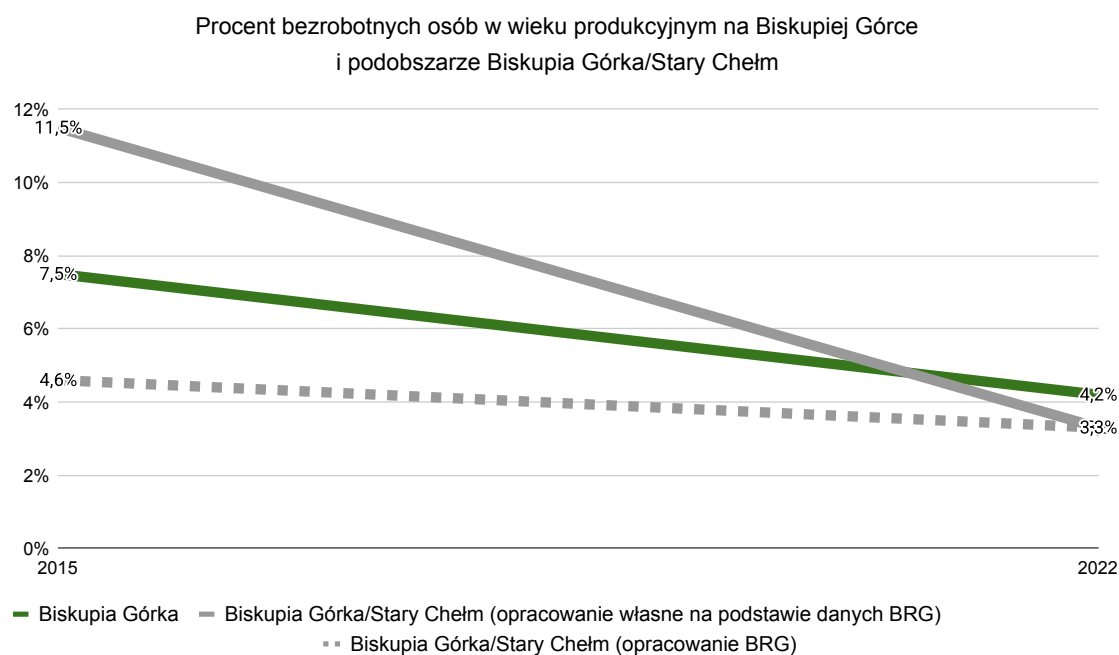
29 Tamże, s. 21.

Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych na Biskupiej Górze i podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiego Urzędu Pracy i Biura Rozwoju Gdańska

Jeśli weźmie się pod uwagę nie liczbę osób, lecz procent mieszkańców w wieku produkcyjnym, porównanie spadku bezrobocia na Biskupiej Górze i podobszarze rewitalizacji Biskupia Górka/Stary Chełm wygląda następująco:

Wykres 11. Procent bezrobotnych osób w wieku produkcyjnym na Biskupiej Górze i podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiego Urzędu Pracy, Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Gdańsku i Biura Rozwoju Gdańska

Na powyższym wykresie znajdują się dwie szare linie obrazujące spadek bezrobocia na podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm, ponieważ inne dane procentowe dotyczące bezrobocia w 2015 roku podaje Biuro Rozwoju Gdańska w poprzedniej diagnozie (tj. w załączniku tekstowym „Analizy” do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Gdańska na lata 2017-2023”³⁰), a inne można wyliczyć na podstawie zawartych w niej danych liczbowych. Szara linia przerywana ilustruje dane procentowe podane w tym dokumencie przez BRG (4,6%), a szara linia ciągła – wyliczone na podstawie podanej w nim liczby osób bezrobotnych i mieszkańców podobszaru (11,5%)³¹.

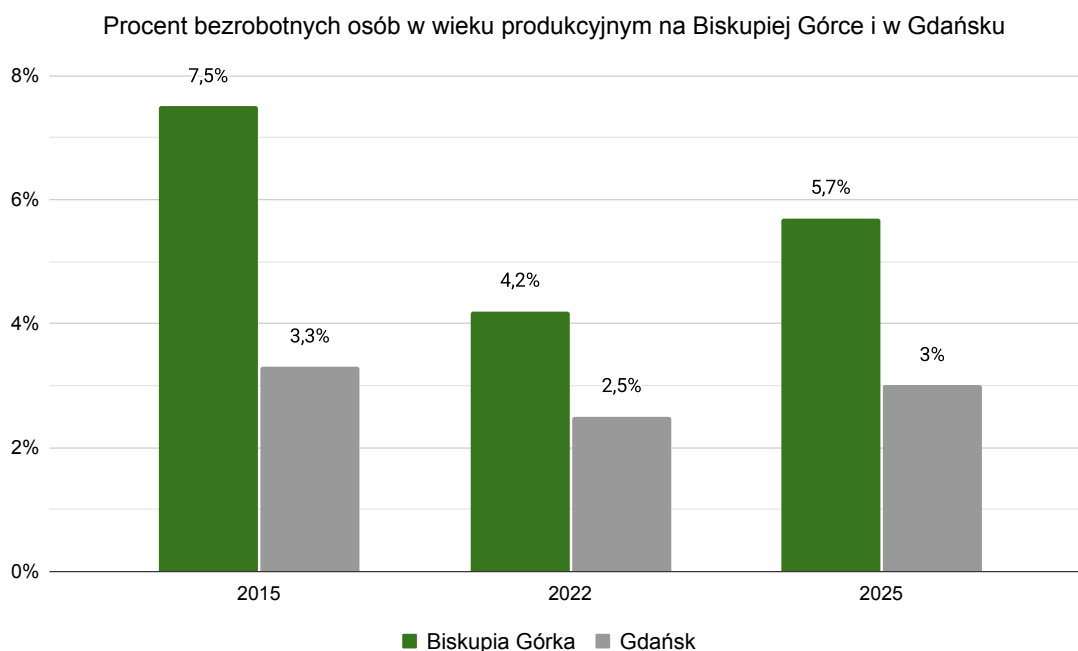
W najnowszej *Diagnozie szczegółowej obszaru rewitalizacji Miasta Gdańska* można też przeczytać, że „ukierunkowane w ramach rewitalizacji działania są bardzo skuteczne – dynamicznie zmniejsza się liczba osób poszukujących pracy”³². Jeśli w latach 2015-2022 bezrobocie na podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm zmniejszyło się z 4,6% do 3,3%, to trudno mówić o dynamicznym spadku. Jeśli natomiast dynamicznie zmniejszyło się z 11,5% do 3,3%, to aż tak dynamiczny spadek niestety nie dotyczy naszego osiedla. Na Biskupiej Górze bezrobocie zmalało bowiem w tym czasie z 7,5% do 4,2%. Obecnie natomiast wynosi 5,7%.

30 https://bip.brg.gda.pl/attachments/article/825/Zacznik-tekstowy-do-GPRu_Analizy.pdf [dostęp: 3.12.2025].

31 W załączniku tekstowym „Analizy” do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Gdańska na lata 2017-2023 można przeczytać, że w 2015 roku na podobszarze rewitalizacji Biskupia Górka/Stary Chełm było 414 osób bezrobotnych (https://bip.brg.gda.pl/attachments/article/825/Zacznik-tekstowy-do-GPRu_Analizy.pdf, s. 18), wszystkich mieszkańców podobszaru było 5624 (s. 11), a procent osób w wieku produkcyjnym wynosił 63,9% (s. 11). Na podstawie tych danych można obliczyć, że liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła 3594, a procent bezrobotnych osób w wieku produkcyjnym – 11,5%.

Biuro Rozwoju Gdańska podaje jednak w tym dokumencie, że poziom bezrobocia na podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm wynosił wówczas na tym obszarze 4,6% (s. 15).

32 *Diagnoza szczegółowa obszaru rewitalizacji Miasta Gdańska. Załącznik nr 5 do GPR Miasta Gdańska na lata 2017-2030*, <https://www.brg.gda.pl/attachments/article/2050/zalacznik-nr-5-diagnoza-szczegolowa-obszaru-rewitalizacji-miasta-gdanska.pdf>, s. 24 [dostęp: 24.11.2025].

Wykres 12. Procent bezrobotnych osób w wieku produkcyjnym na Biskupiej Górze i w Gdańsku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiego Urzędu Pracy i Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Gdańsku

3.5. Działalność społeczna

Obecnie na Biskupiej Górze działają/istnieją następujące organizacje pozarządowe i nieformalne grupy zrzeszające mieszkańców:

- stowarzyszenie Waga, ul. Biskupia 4 i ul. Biskupia 33 (od 2009 roku, działania m.in. na rzecz społeczności osiedla)
- stowarzyszenie Biskupia Górka, ul. Biskupia 4 (od 2016 roku, działania na rzecz społeczności osiedla)
- stowarzyszenie Ich Własna Liga, ul. Biskupia 4 (od 2020 roku, działania m.in. na rzecz społeczności osiedla)
- stowarzyszenie Prom Kultura, ul. Marszałka Ferdynanda Focha 22/6 (siedziba poza Biskupią Górką, w 2024 i 2025 roku realizacja projektów ogródkowych na naszym osiedlu)
- Fundacja Życie i Pasja, ul. Menonitów 2A/1 (działania na rzecz społeczności osiedla w latach 2010-2022, obecnie w trakcie wyprowadzki)
- Polskie Towarzystwo Psychotraumatologii, ul. Biskupia 4 (od 2022 roku, brak działań na rzecz społeczności osiedla)

- Fundacja UP Foundation, ul. Na Stoku 40 (od 2025 roku, brak działań na rzecz społeczności osiedla³³)
- Fundacja Niezłe Chwasty, ul. Biskupia 26/5 (adres rejestracyjny, organizacja w trakcie tworzenia, planowane działania m.in. na rzecz społeczności osiedla)³⁴
- nieformalna grupa tworząca społeczny ogródek przy ul. Biskupia 25 („kwietnik nie śmietnik”)³⁵
- nieformalna grupa sprzątająca las na Biskupiej Górze³⁶
- nieformalna grupa „Zielona Biskupia Górka” (prywatna grupa na Facebooku)³⁷
- nieformalna grupa „Cisza na Zaroślaku” (prywatna grupa na Facebooku)³⁸

Na Biskupiej Górze od 2019 roku znajduje się również jedna z Gdańskich Otwartych Pracowni, których celem też jest m.in. działalność na rzecz społeczności lokalnych³⁹. Jak informują mieszkańcy i działacze, różnie z tą działalnością i otwartością bywało. Obecnie jest wola większego zaangażowania i widać jego pierwsze efekty⁴⁰.

Ponadto dwie mieszkanki Biskupiej Górki (Sylwia Dobrowolska i Aleksandra Stankevič-Diakun) są obecnie radnymi Rady Dzielnicy Śródmieście. Również w Komitecie Rewitalizacji zasiadają dwie mieszkanki naszego osiedla (Danuta Kozioł i Aleksandra Stankevič-Diakun).

Ze względu na fakt, że to stowarzyszenie Waga prowadzi Dom Sąsiedzki na Biskupiej Górze, propozycję przeprowadzenia niniejszej diagnozy złożyłam (w marcu 2025 roku) właśnie tej organizacji. Zgodnie z warunkami otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego polegającego na prowadzeniu Domów i Klubów Sąsiedzkich organizacje prowadzące te miejsca mają bowiem obowiązek przeprowadzenia, aktualizowania na bieżąco i poszerzania diagnozy społeczności lokalnej⁴¹.

33 Organizacja dopiero się tu jednak przeprowadziła. Oficjalne otwarcie nowej siedziby miało miejsce 29.10.2025. Zob. <https://biskupiagorka.pl/29-pazdziernika-otwarte-drzwi-nowej-organizacji-na-biskupiej-gorce-i-wymianka-ubran-w-pracowni-artystycznej/> [dostęp: 4.12.2025].

34 Organizacja zakładana przez autorkę niniejszego raportu, 27.11.2025 wpisana do KRS-u, jeszcze w trakcie tworzenia. Stan na dzień 11.12.2025.

35 <https://biskupiagorka.pl/kwietnik-nie-smietnik-coraz-piekniejsza-rewolucja-i-pierwsza-runda-oddolnej-walki-z-rdestowcem/> [dostęp: 4.12.2025].

36 <https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Smietniki-samorobki-na-Biskupiej-Gorce-Ktos-mial-dosc-n200044.html> [dostęp: 4.12.2025].

37 <https://www.facebook.com/groups/393174545991280> [dostęp: 4.12.2025].

38 <https://www.facebook.com/groups/2934536063518247> [dostęp: 4.12.2025].

39 <https://www.gdansk.pl/urzed-miejski/biuro-prezydenta-ds-kultry/gdanskie-otwarte-pracownie,a,108115> [dostęp: 4.12.2025].

40 Na przykład: <https://biskupiagorka.pl/kampania-dziecinstwo-bez-przemocy-na-biskupiej-gorce/> [dostęp: 4.12.2025].

41 Szczegółowe warunki otwartego konkursu ofert na realizację zadań określonych w „Programie współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na 2025 rok”, <https://baw.bip.gdansk.pl/api/file/GetZipAttachment/216/1254995/false/preview> [dostęp: 4.12.2025].

Moja propozycja nie tylko nie spotkała się jednak z zainteresowaniem, ale też podczas rozmowy na ten temat nabrałam uzasadnionych podejrzeń o istnieniu nieprawidłowości w stowarzyszeniu Waga. Już podczas przygotowań do tej rozmowy, zapoznając się z treściami opublikowanymi na internetowej stronie organizacji, zauważyłam pewne niedociągnięcia (brak Standardów Ochrony Małoletnich i sprawozdań organizacji pożytku publicznego), co poruszyłam podczas spotkania, a następnie w korespondencji mailowej. O ile jednak sprawozdania zostały po mojej prośbie opublikowane na stronie internetowej⁴², o tyle ze Standardami Ochrony Małoletnich do dzisiaj jest problem⁴³ (choć został on zgłoszony do Wydziału Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku na początku czerwca 2025 roku).

W związku z powyższym oraz ze względu na fakt, że stowarzyszenie Waga prowadzi zdecydowaną większość działań z zakresu rewitalizacji społecznej na naszym osiedlu – w tym: było partnerem Miasta Gdańska w bardzo kosztowym unijnym projekcie „System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej”⁴⁴ realizowanym w latach 2017-2023 – postanowiłam zapoznać się nie tylko ze sprawozdaniami tej organizacji składanymi do Narodowego Instytutu Wolności i dostępnymi publicznie na stronie sprawozdaniaopp.niw.gov.pl (po wpisaniu w wyszukiwarkę numeru KRS: 0000339979), ale też z wnioskami, umowami i sprawozdaniami z działań realizowanych w ostatnich latach na zlecenie Miasta Gdańska.

Szczegółowa analiza wszystkich tych dokumentów – dostępnych na stronie NIW-u i otrzymanych w trybie dostępu do informacji publicznej – zdecydowanie wykracza poza ramy niniejszej diagnozy⁴⁵. Chciałabym jednak wspomnieć o dwóch sprawach, w mojej opinii

42 <https://stowarzyszeniewaga.pl/sprawozdania-finansowe-i-merytoryczne-stowarzyszenia/> [dostęp: 10.12.2025].

43 Na początku kwietnia 2025 roku na stronie stowarzyszenia Waga opublikowano Standardy Ochrony Małoletnich, które były niezgodne z aktualnymi przepisami (sprzed tzw. ustawy Kamilka), i wersję skróconą dla dzieci, która była niezgodna z wersją pełną (pobrana z internetu). W dokumencie tym można było przeczytać, że organizacja wymaga od pracowników oświadczeń o niekaralności, choć od sierpnia zeszłego roku powinna wymagać zaświadczeń o niekaralności. Poinformowałam stowarzyszenie Waga, że to błąd. Po kilku przypomnieniach i ostatecznie zgłoszeniu (na początku czerwca 2025 roku) tej sprawy do Wydziału Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku (który zleca prowadzenie Domów Sąsiedzkich i wymaga od organizacji pozarządowych posiadania zgodnych z aktualnymi przepisami Standardów Ochrony Małoletnich) wersja dla dorosłych została minimalnie zmieniona (dodano wzmiankę o znowelizowanej ustawie, a „oświadczenie” zastąpiono „zaświadczeniem”, zostawiając jednak załącznik 2 z oświadczeniem, które mają podpisywać... rodzice i opiekunowie). Wersja dla dzieci została taka sama (niespójna z wersją dla dorosłych).
<https://stowarzyszeniewaga.pl/procedury-ochrony-dzieci/>, <https://stowarzyszeniewaga.pl/polityka-ochrony-dzieci-wersja-skrocona/> [dostęp: 10.12.2025].

To bardzo poważny problem, ponieważ za niewywiązywanie się z przepisów wprowadzonych na mocy tzw. ustawy Kamilka, w tym za brak Standardów Ochrony Małoletnich, grozi odpowiedzialność karna. Zob.

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/przeciwdzialanie-zagrozeniom-przestepczosci-na-tle-seksualnym-i-18316848/roz-5> [dostęp: 11.12.2025].

44 System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji, <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/766775/>, System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent usług społecznych, <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/766896/> i System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji II, <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/1409790/> [dostęp: 3.12.2025].

45 Analiza ta w dużej mierze została już jednak przeprowadzona. Liczne nieprawidłowości w sprawozdaniach opp zostały zgłoszone przeze mnie do Narodowego Instytutu Wolności (sprawującego nadzór nad organizacjami

szczególnie istotnych dla społeczności Biskupiej Górki, zwłaszcza że dotyczą one nie tylko nieprawidłowości w stowarzyszeniu Waga, ale też indolencji różnych jednostek organizacyjnych Miasta Gdańska.

Pierwsza dotyczy spadku bezrobocia na podobszarze Biskupia Górka/Stary Chełm, druga – placówki wsparcia dziennego dla dzieci na naszym osiedlu.

Otóż cytowane powyżej optymistyczne zdanie z najnowszej *Diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji Miasta Gdańska* o tym, że „ukierunkowane w ramach rewitalizacji działania są bardzo skuteczne – dynamicznie zmniejsza się liczba osób poszukujących pracy”, dotyczy przede wszystkim wspomnianego projektu unijnego „System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku”, na który na Biskupiej Górze wydano w sumie ponad 2,5 mln zł.

W złożonym do Urzędu Miejskiego w Gdańsku sprawozdaniu z realizacji jednego z komponentów tego projektu⁴⁶ można przeczytać, że wzięło w nim udział 147 osób, które otrzymały wsparcie asystenckie. 120 skorzystało ze wsparcia doradczyni zawodowej, 98 osób – z porady psychologicznej, 88 osób zrealizowało kursy kwalifikacyjne i kompetencyjne, 67 osób odbyło staże zawodowe, a zatrudnienie w wyniku wsparcia uzyskało 71 osób.

Wbrew optymizmowi Biura Rozwoju Gdańska i założeniom tego projektu nie byli to jednak wyłącznie mieszkańcy Biskupiej Górki (ani podobszaru Biskupia Górka/Stary Chełm). Zgodnie z regulaminem w projekcie mogli bowiem brać udział wszyscy mieszkańcy Gdańska⁴⁷, a po wybuchu wojny w Ukrainie – również uchodźcy z tego kraju⁴⁸.

Zapytałam stowarzyszenie Waga, ile spośród tych 71 osób, które znalazły pracę po udziale w tym projekcie, to mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Biskupia Górka/Stary Chełm. W odpowiedzi otrzymałam informację, że nie wiadomo, bo nie prowadzono odrębnej ewidencji uczestników z podobszaru Biskupia Górka/Stary Chełm (gdyż nie było to wymagane w ramach dokumentacji ani kryteriów rekrutacyjnych). Wiadomo natomiast, że jedynie 8 osób uczestniczących w projekcie było mieszkańcami Biskupiej Górki. To niecałe 5,5% uczestników projektu.

Biuro Rozwoju Gdańska powinno o tym wiedzieć.

pożytku publicznego), a część nieprawidłowości zauważonych podczas analizy dokumentów udostępnionych w trybie dostępu do informacji publicznej – do odpowiednich jednostek samorządowych.

46 Ponieważ projekt ten był finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz (częściowo) ze środków budżetu Miasta Gdańska, z dokumentacją można zapoznać się, wnioskując o dostęp do informacji publicznej zarówno w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, jak i w Urzędzie Miejskim w Gdańsku.

47 System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku, <https://stowarzyszeniewaga.pl/system-aktywizacji-spoleczno-zawodowej-w-gdansk/> [dostęp: 3.12.2025].

48 Potencjał ZIT II, czyli o efektach naszych działań, <https://stowarzyszeniewaga.pl/potencjal-zit-ii-czyli-o-efektach-naszich-dzialan/> [dostęp: 3.12.2025].

Jeśli natomiast chodzi o placówkę wsparcia dziennego na Biskupiej Górze, to w połowie 2025 roku stowarzyszenie Waga złożyło do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie ofertę realizacji zadania publicznego polegającego na prowadzeniu takiej placówki i zgłosiło do prowadzenia socjoterapii osobę, która nie ma wymaganych przez MOPR kwalifikacji. Choć w zarządzeniu Prezydenta Miasta Gdańska w sprawie ogłoszenia tego konkursu (mającego na celu „Poszerzenie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej”) jest jasno napisane, że „do prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych uprawnione są jedynie osoby, które ukończyły studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny z zakresu socjoterapii”⁴⁹, a osoba zgłoszona przez stowarzyszenie Waga takich uprawnień nie miała, MOPR rozpatrzył ten wniosek pozytywnie i przyznał organizacji prawie 178 tys. zł na prowadzenie od września 2025 do czerwca 2026 roku placówki wsparcia dziennego dla dzieci na Biskupiej Górze.

Dopiero w listopadzie – po tym, jak uświadomiłam MOPR-owi ten problem – stowarzyszenie Waga nawiązało współpracę z osobą, która posiada wymagane przez MOPR kwalifikacje do prowadzenia socjoterapii. Naprawienie tej nieprawidłowości stanowi pierwszy mierzalny pozytywny efekt niniejszych badań w działaniu, choć należy dodać, że taka sytuacja w ogóle nie powinna mieć miejsca. Przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie nie powinien zlecać tego zadania bez upewnienia się, czy kadra posiada wymagane w tym konkursie kwalifikacje oraz – również wymagane przez MOPR – zgodne z aktualnymi przepisami Standardy Ochrony Małoletnich.

Dodam również, ponownie uzupełniając analizę danych zastanych informacjami zdobytymi w toku badań jakościowych, że zlecana przez MOPR nowa placówka wsparcia dziennego – wbrew temu, co można przeczytać we wniosku – nie jest tworzona we współpracy z pracującymi tu przedstawicielami MOPR-u, kuratorami ani szkołą podstawową.

3.6. Lokale użytkowe

Na potrzeby niniejszej diagnozy zapytałam Gdańskie Nieruchomości również o gminne lokale użytkowe (wszystkie, wynajmowane, użyczane i nieobjęte żadną umową) i otrzymałam informację, że na Biskupiej Górze znajduje się 14 gminnych lokali użytkowych administrowanych przez Gdańskie Nieruchomości, w tym:

- 7 lokali wynajmowanych
- 2 lokale użyczane

49 Zarządzenie nr 1299/25 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 16 lipca 2025 r. w sprawie ogłoszenia konkursu ofert na realizację w latach 2025 - 2026 zadania z zakresu zdrowia publicznego oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, którego adresatami są mieszkańcy i mieszkanki Gdańska, https://baw.bip.gdansk.pl/UrządMiejskiwGdansk/document/563532/Zarządzenie-1299_25 [dostęp: 3.12.2025].

- 5 lokali nieobjętych żadną umową

Lokale wynajmowane znajdują się pod następującymi adresami:

- ul. Biskupia 4 – Polskie Towarzystwo Psychotraumatologii
- ul. Biskupia 8 – Irena Wydra
- ul. Biskupia 30 – Christian Gorzkowski
- ul. Na Stoku 10 – Honorata Martin
- ul. Na Stoku 40 – UP Foundation
- ul. Zaroślak 10 – Koncept04 Sp. z o.o.
- ul. Zaroślak 11 – Auto-Komis Zaroślak Aleksandra Petters

Oba lokale użyczane znajdują się pod adresem ul. Biskupia 4 i są użyczane stowarzyszeniom Waga i Biskupia Górka⁵⁰.

Gminne lokale użytkowe, które nie są objęte żadną umową, znajdują się natomiast pod następującymi adresami (stan na dzień 20 sierpnia 2025 roku):

- ul. Biskupia 4
- ul. Biskupia 6
- ul. Biskupia 29
- ul. Biskupia 33
- ul. Biskupia 35

Gdańskie Nieruchomości poinformowały, że „Decyzje co do przyszłego przeznaczenia ww. lokali zostaną podjęte po przeprowadzeniu koniecznych do wykonania prac remontowych w lokalach (przez Gdańskie Nieruchomości) lub Wspólnoty Mieszkaniowe (w częściach wspólnych)”

Ponieważ jeszcze do niedawna lokal znajdujący się przy ul. Biskupia 33 wprawdzie stał pusty i nieużywany, ale był objęty umową⁵¹, po uzyskaniu informacji, że nie jest już nią objęty, stowarzyszenie Biskupia Górka złożyło wniosek o użyczenie tego lokalu. Wniosek został złożony 29 sierpnia, a 18 września Gdańskie Nieruchomości napisały odpowiedź odmowną, informując, że „zgodę na użytkowanie powierzchni lokalu otrzymało już stowarzyszenie WAGA”.

Ponieważ ani na stronie Gdańskich Nieruchomości, ani na stronie Urzędu Miejskiego w Gdańsku nie było zarządzenia Prezydenta Miasta Gdańska w sprawie użyczenia tego lokalu

50 W lokalu tym swoją siedzibę ma również stowarzyszenie Ich Własna Liga, ale Gdańskie Nieruchomości nie wymieniły go wśród organizacji, z którymi podpisały umowę użyczenia.

51 W „Diagnozie” BRG z 2024 roku jest napisane, że fundacja Rodzinny Gdańsk prowadzi poradnię rodzinną przy ul. Biskupiej 33, choć organizacja ta od dawna nie prowadziła w nim ani poradni rodzinnej, ani żadnych innych działań społecznych. Ostatnie działania realizowane w lokalu Biskupia 33, o jakich wiedzą mieszkańcy Biskupiej Górki, miały miejsce w latach 2022-2023 i były skierowane do uchodźców z Ukrainy, a nie społeczności lokalnej (i w marcu 2023 roku zostały przeniesione pod inny adres, poza Biskupią Górkę).

(choć powinno być), 26 września wysłałam do obu tych jednostek samorządowych kilka pytań⁵². Urząd Miejski poinformował, że udzielenie odpowiedzi jest poza jego kompetencjami, i odesłał mnie do Gdańskich Nieruchomości, które odmówiły odpowiedzi na moje pytania, twierdząc, że to nie są informacje publiczne, i przesyłając zarządzenie Prezydenta Miasta Gdańska w sprawie użyczenia tego lokalu z dnia... 29 września 2025 roku⁵³.

Zarządzenie Prezydenta Miasta Gdańska, na mocy którego użyczono stowarzyszeniu Waga kolejny lokal użytkowy na Biskupiej Górze, powstało więc 3 dni po tym, jak o nie zapytałam, i 11 dni po tym, jak Gdańskie Nieruchomości poinformowały, że ktoś wydał już „zgode” na użytkowanie powierzchni lokalu” przez tę organizację (choć tylko Prezydent Miasta Gdańska może taką zgodę wydać).

Ze względu na ryzyko nieprawidłowości przy gospodarowaniu mieniem publicznym, zgłosiłam sprawę do Prezydenta Miasta Gdańska oraz Biura Audytu i Kontroli Urzędu Miejskiego w Gdańsku, prosząc o przeprowadzenie kontroli procedury rozpatrywania wszystkich wniosków i podejmowania decyzji o użyczeniu lokalu przy ul. Biskupia 33.

52 Poprosiłam o przesłanie wniosku stowarzyszenia Waga o użyczenie lokalu przy ul. Biskupia 33, zarządzenia Prezydenta Miasta Gdańska w sprawie użyczenia tego lokalu oraz informacji o tym, kto, kiedy i na jakiej podstawie „wydał zgodę” na użytkowanie tego lokalu przez stowarzyszenie Waga i „obiecał” mu taką możliwość (we wniosku o prowadzenie placówki wsparcia dziennego można bowiem przeczytać, że „Na potrzeby prowadzenia placówki mamy również obiecany lokal miejski przy ul. Biskupiej 33”).

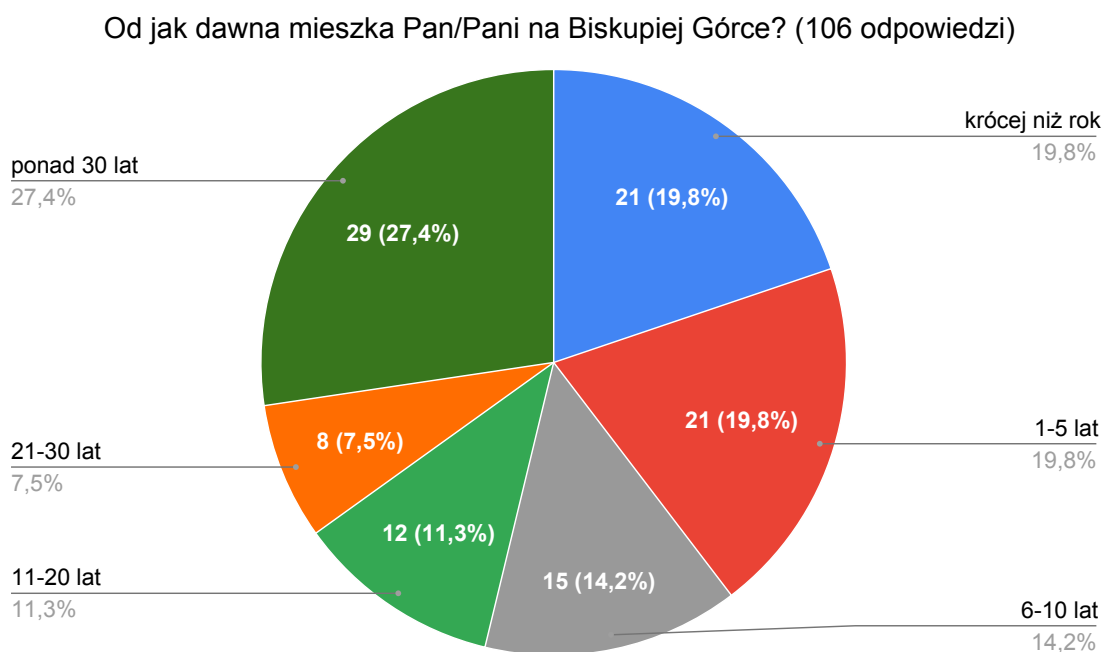
53 *Zarządzenie Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 29 września 2025 r. w sprawie użyczenia oraz zatwierdzenia i podania do publicznej wiadomości wykazu zawierającego opis lokalu użytkowego przy ul. Biskupiej 33 w Gdańsku przeznaczonego do oddania w użyczenie*, <https://baw.bip.gdansk.pl/UrzedMiejskiwGdansk/document/564147/Zarz%C4%85dzenie> [dostęp: 4.12.2025]

4. Badania ankietowe

4.1. Ankiety dla mieszkańców

Ankieta dla mieszkańców zawierała 26 pytań, w tym 15 pytań zamkniętych i 11 pytań otwartych. Została wypełniona przez 106 osób powyżej 15 roku życia (prawie 8% mieszkańców w tym wieku, 7% wszystkich mieszkańców). Z założenia nie miała to być tzw. grupa reprezentatywna (ankieta była dostępna do wypełnienia dla każdego chętnego zarówno w Domu Sąsiedzkim, jak i w internecie). Dzięki ankietom w grupie tej znajdują się jednak przedstawiciele różnych grup społecznych, mieszkających na całym badanym obszarze (który – choć niewielki – zawiera jednak podobszary o odmiennej charakterystyce, innych problemach i potrzebach).

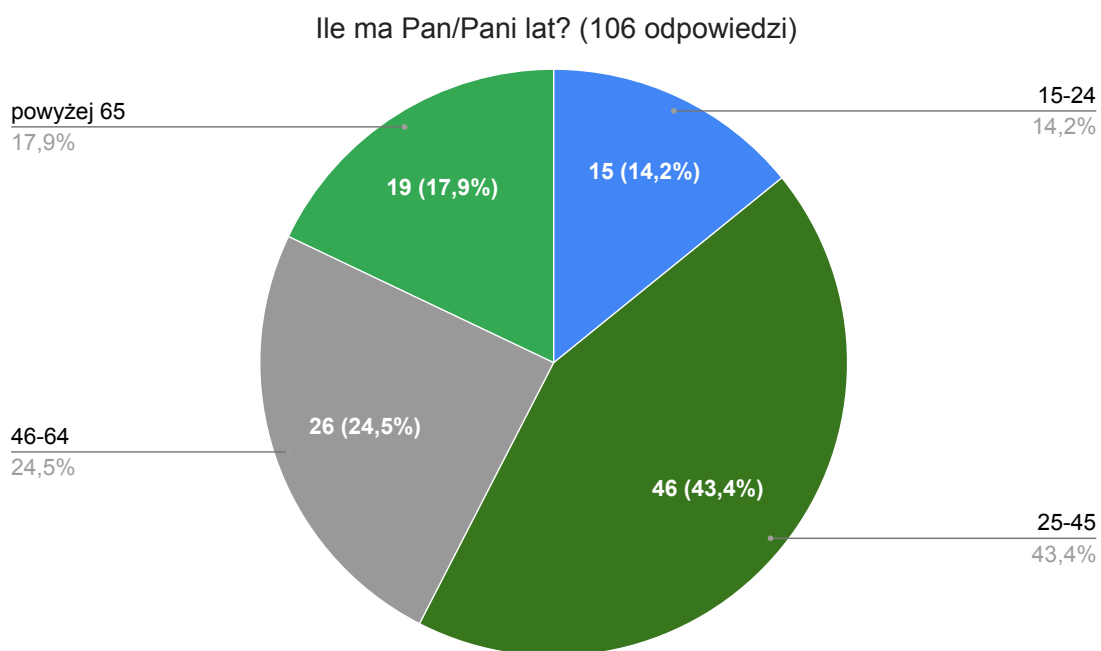
Na pytanie „Od jak dawna mieszka Pan/Pani na Biskupiej Górze?” odpowiedzieli wszyscy ankietowani. Odpowiedzi kształtują się następująco:

Wykres 1. Czas zamieszkiwania na Biskupiej Górze

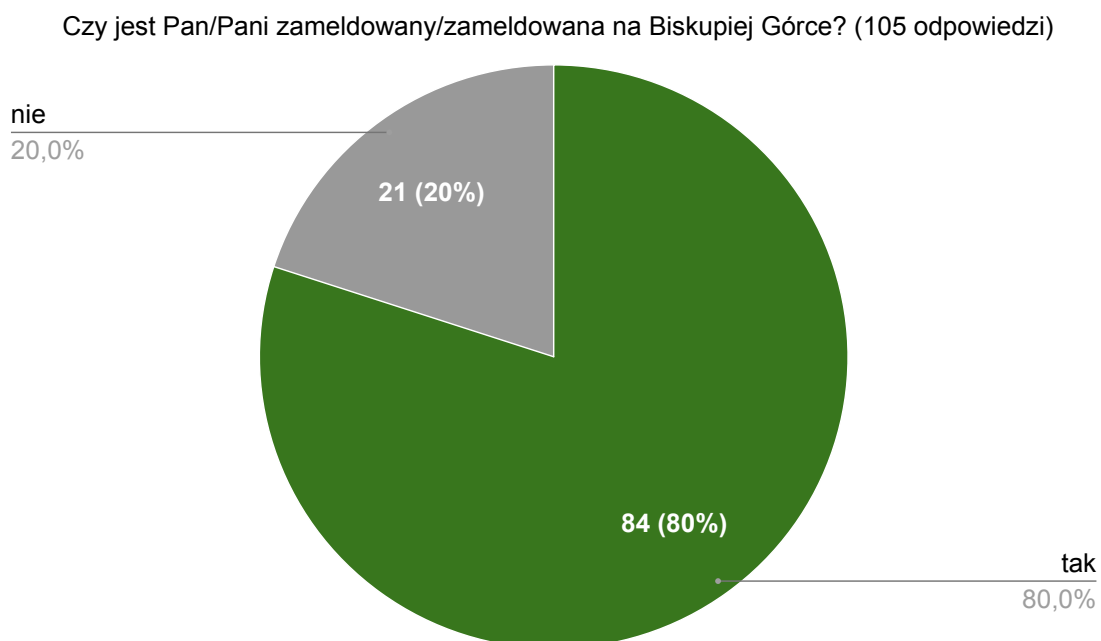
Na pytanie „Ile ma Pan/Pani lat?” również odpowiedziały wszystkie osoby wypełniające ankietę. Oprócz odpowiedzi widocznych na poniższym wykresie była jeszcze możliwość wyboru opcji „poniżej 14 lat”, której jednak nie zaznaczył żaden z ankietowanych⁵⁴.

⁵⁴ Ze względu na fakt, że stowarzyszenie Biskupia Górka nie posiada Standardów Ochrony Małoletnich (ponieważ nie organizuje zajęć dla dzieci i nie ma obowiązku wdrożenia Standardów), ankieteryzy zostali poinstruowani, by nie

Wykres 2. Wiek osób ankietowanych

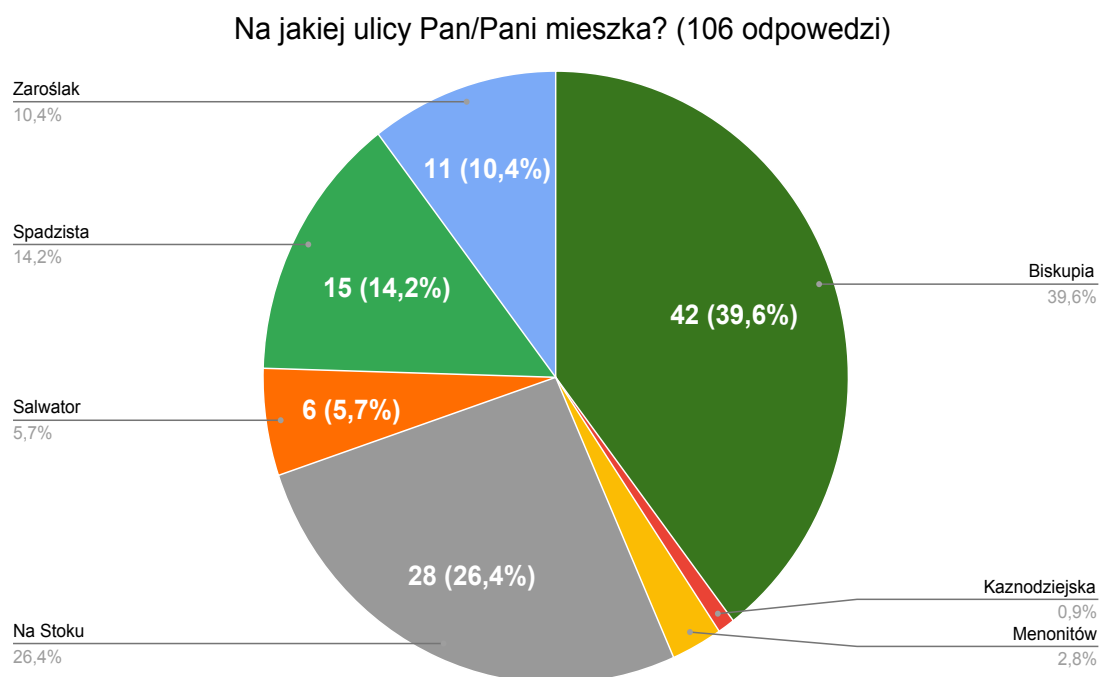
Na pytanie „Czy jest Pan/Pani zameldowany/zameldowana na Biskupiej Górcie?” odpowiedziało 105 osób. Zdecydowana większość – 84 osób (80%) zaznaczyła odpowiedź „tak”. 21 (20%) osób nie jest zameldowanych na Biskupiej Górcie.

Wykres 3. Zameldowanie na Biskupiej Górcie

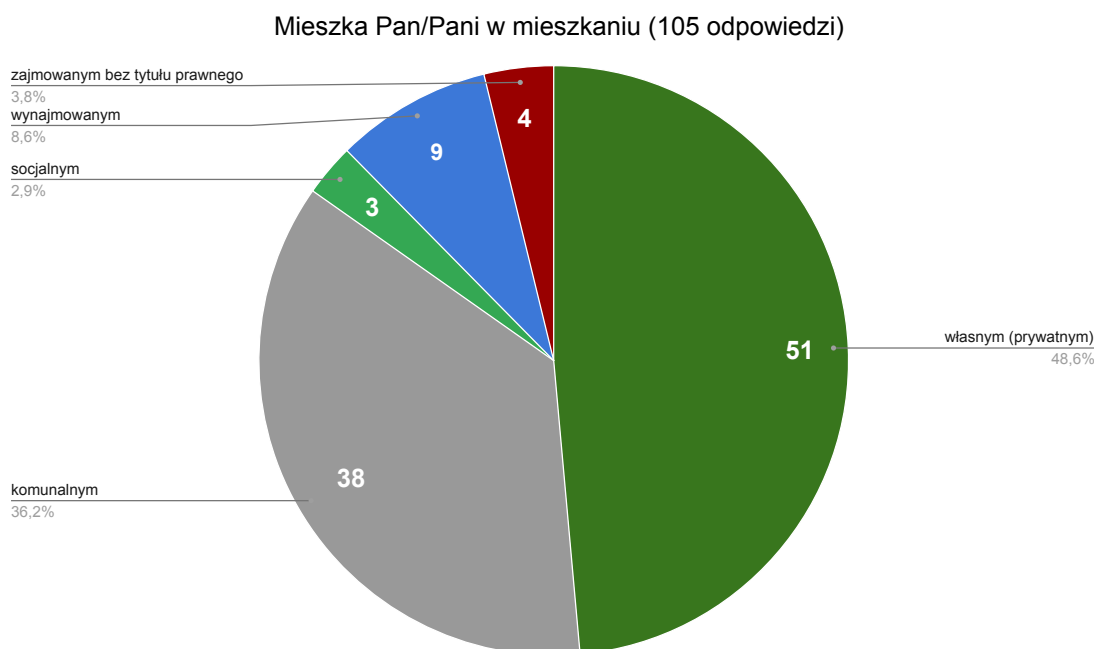
prosić o wypełnienie ankiet osób niepełnoletnich. Być może w przyszłości uda się przeprowadzić osobne badania z dziećmi z Biskupiej Górki.

Wszyscy ankietowani odpowiedzieli również na pytanie „Na jakiej ulicy Pan/Pani mieszka?”. Na ulicy Biskupiej mieszkają 42 osoby (39,6%), na Kaznodziejskiej – 1 osoba (0,9%), na Menonitów – 3 osoby (2,8%), na ul. Na Stoku – 28 osób (26,4%), na Salwator – 6 osób (5,7%), na Spadzistej – 15 osób (14,2%), a na ul. Zaroślak – 11 osób (10,4%).

Wykres 4. Zamieszkanie na poszczególnych ulicach Biskupiej Górki (i Zaroślaka)

Na pytanie, w jakim mieszkaniu – własnym (prywatnym), komunalnym, socjalnym, wynajmowanym czy zajmowanym bez tytułu prawnego – Pan/Pani mieszka, odpowiedziało 105 osób. We własnym (prywatnym) mieszkaniu mieszka 51 osób (48,6%) wypełniających ankietę, w mieszkaniu komunalnym – 38 osób (36,2%), socjalnym – 3 osoby (2,9%), wynajmowanym – 9 osób (8,6%), a zajmowanym bez tytułu prawnego – 4 osoby (3,8%).

Wykres 5. Rodzaj zamieszkiwanego mieszkania

Na pytanie otwarte o treści „Z jakimi problemami mierzy się obecnie społeczność Biskupiej Górki?” odpowiedziało 90 osób. Niektórzy udzielali odpowiedzi lapidarnych, inni – bardzo rozbudowanych (najobszerniejsza odpowiedź miała 10 punktów⁵⁵). Pojawiło się też kilka odpowiedzi o treści „nie mam zdania”, „nie wiem”, „nie ma” czy „brak”. Kilka odpowiedzi było zaskakujących, np. będąca być może wynikiem pomyłki odpowiedź „chuligaństwa nie ma, mili ludzie”. Jedna osoba zgłosiła, że „jest za ciemno na ulicy, było chwilę jasno, a teraz lampy świecą słabo” (rzeczywiście na ulicy Biskupiej lampy świecą słabiej niż na początku), inna: „Że ulica Pohulanka nie należy do Biskupiej Górki” (odpowiedź, dlaczego, znajduje się we „Wprowadzeniu” do niniejszego raportu).

⁵⁵ Najbardziej rozbudowana odpowiedź na pytanie „Z jakimi problemami mierzy się obecnie społeczność Biskupiej Górki?”: „1. Duży ubytek dawnych, wieloletnich mieszkańców i napływ nowych - w związku z kompleksowymi remontami 12 gminnych kamienic. Wcześniej większość mieszkańców się znała, było silne przywiązanie do miejsca i grupy, która tworzyli mieszkańcy Biskupiej Górki. 2. Niepokojąco przybywa mieszkań na wynajem. 3. Brak miejsc parkingowych. 4. Brak kawiarni, sklepików osiedlowych, brak usług. 5. Brakuje bezpiecznego placu zabaw dla dzieci. 6. Biskupia Górka jest zaśmiecona, szczególnie las. Jest za mało koszy na śmieci, za rzadko są opróżniane, teren całego osiedla jest za rzadko i niedokładnie sprzątany. Brakuje wiat śmietnikowych. 7. Brakuje wybiegu dla psów. 8. Więcej miejsc powinno być objęte miejskim monitoringiem, w tym park Salwator, gdzie gromadzi się wieczorami młodzież, która pije, narkotyzuje się, jest głośna. 8. Przydałaby się lepsza informacja o tym co dzieje się na osiedlu. 9. Urzędnicy Gdańskich Nieruchomości, Biura Rozwoju Gdańska, GZDiZ, Biura Zarządzania Ruchem Drogowym, DRMG i innych, oraz Straż Miejska i Policja - często kontakt jest utrudniony, brak reakcji na zgłoszenia i jest mało zainteresowanie na co dzień tym co dzieje się na naszym osiedlu. Za mało kontroli wykonywanych prac przez jednostki miejskie i za mało patroli SM i policji. 10. Rdestowiec rosnący w wielu miejscach Biskupiej Górki i lekceważące podejście do tego tematu przez urzędników Miasta Gdańska.”

Najczęściej zgłaszanymi problemami były problemy z parkowaniem (z reguły brak miejsc parkingowych, zwłaszcza dla mieszkańców, czasem też „auta zaparkowane na chodnikach” czy „parkowanie gdzie popadnie”, w sumie 43 odpowiedzi na temat parkingów), zaśmiecaniem osiedla i lasu (23 odpowiedzi) oraz korkami i innymi problemami z ruchem drogowym (22 odpowiedzi). Należy jednak podkreślić, że ankiety były wypełniane w październiku – tj. częściowo w okresie gdy problemy z ruchem drogowym na Biskupiej Górze były znacznie bardziej nasilone⁵⁶. Po wprowadzeniu w połowie października ruchu jednokierunkowego na ul. Na Stoku i Zaroślak⁵⁷ sytuacja znacznie się poprawiła, przynajmniej na tych dwóch ulicach (nadal istnieje jednak np. problem korków na dole ul. Biskupiej).

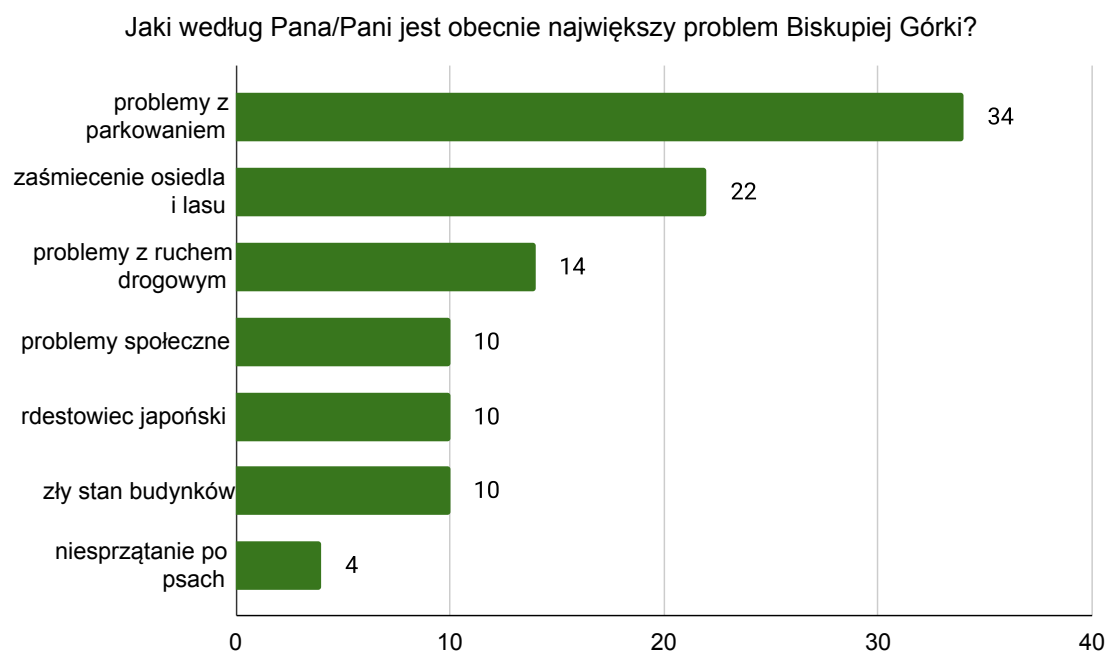

Wykres 6. Najczęstsze odpowiedzi na pytanie „Z jakimi problemami mierzy się obecnie społeczność Biskupiej Górki?”

Na kolejne otwarte pytanie – „Jaki według Pana/Pani jest obecnie największy problem Biskupiej Górki?” – odpowiedziały 94 osoby. Trzy najczęściej udzielane odpowiedzi to, podobnie jak w poprzednim pytaniu, problemy z parkowaniem, zaśmiecaniem osiedla i lasu oraz problemy z ruchem drogowym. Pojawiły się tu jednak również odpowiedzi, których nie zgłaszano w poprzednim punkcie. Ktoś na przykład zgłosił, że „dziki stanowią niebezpieczeństwo”.

56 Petycja w sprawie zmiany organizacji ruchu na Biskupiej Górze w Gdańsku, https://www.petycjeonline.com/petycja_w_sprawie_zmiany_organizacji_ruchu_na_biskupiej_gorce_w_gdasku [dostęp: 8.12.2025].

57 Biskupia Górka. Jeden kierunek na ul. Na Stoku i inne zmiany, <https://www.gdansk.pl/wiadomosci/Biskupia-Gorka-Jeden-kierunek-na-ul-Na-Stoku-i-inne-zmiany,a,297096> [dostęp: 8.12.2025].

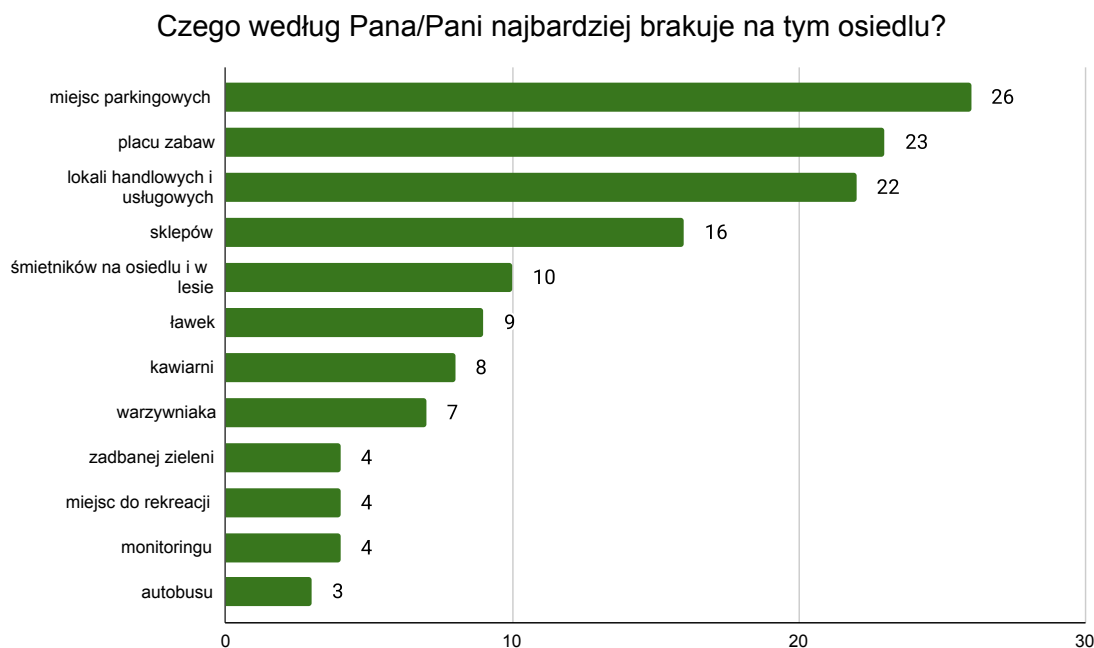

Wykres 7. Najczęstsze odpowiedzi na pytanie „Jaki według Pana/Pani jest obecnie największy problem Biskupiej Górki?”

Do kategorii „problemów społecznych” zaklasyfikowano następujące odpowiedzi: „Brak kontroli służb bezpieczeństwa ludzi tu mieszkających”, „dużo nieznanym ludzi, mam dzieci i chodzi o bezpieczeństwo”, „społeczeństwo, które dopiero co się wprowadziło”, „za mała integracja i współpraca mieszkańców”, „Niszczenie, sikanie, niebezpieczne typy”, „Alkoholizm i bieda”, „podział społeczny i niechęć jednych mieszkańców do drugich, w szczególności niechęć lepiej usytuowanych do biedniejszych”, „przywołanie na picie alkoholu pod sklepem lewiatan czy przy kanale lub w parku”, „nastolatki, którzy przesiadują w parku przy szkole są bardzo agresywni i piją alkohol”, „narkomania”).

Ze względu na fakt, że odpowiedzi na pytanie „Co najbardziej nie podoba się Panu/Pani na Biskupiej Górze?” z reguły pokrywają się z powyższymi, zrezygnowano ze szczegółowej analizy i przedstawiania ich w formie wykresu. Na uwagę zasługuje jednak jedna odpowiedź na to pytanie, udzielona przez osobę zajmującą mieszkanie bez tytułu prawnego (a zatem niemającą prawa tu mieszkać i w razie remontu niemającą prawa powrotu). Otóż napisała ona, że najbardziej nie podoba się jej, że starsze osoby mają problem z podejściem pod górkę. Nie pisała o sobie, jest w wieku 25-45 lat.

Na pytanie „Czego według Pana/Pani najbardziej brakuje na tym osiedlu?” odpowiedziało 95 osób. Najczęściej zgłaszano brak miejsc parkingowych, placu zabaw oraz lokali handlowych i usługowych (zwłaszcza sklepów, kawiarni albo warzywniaka).

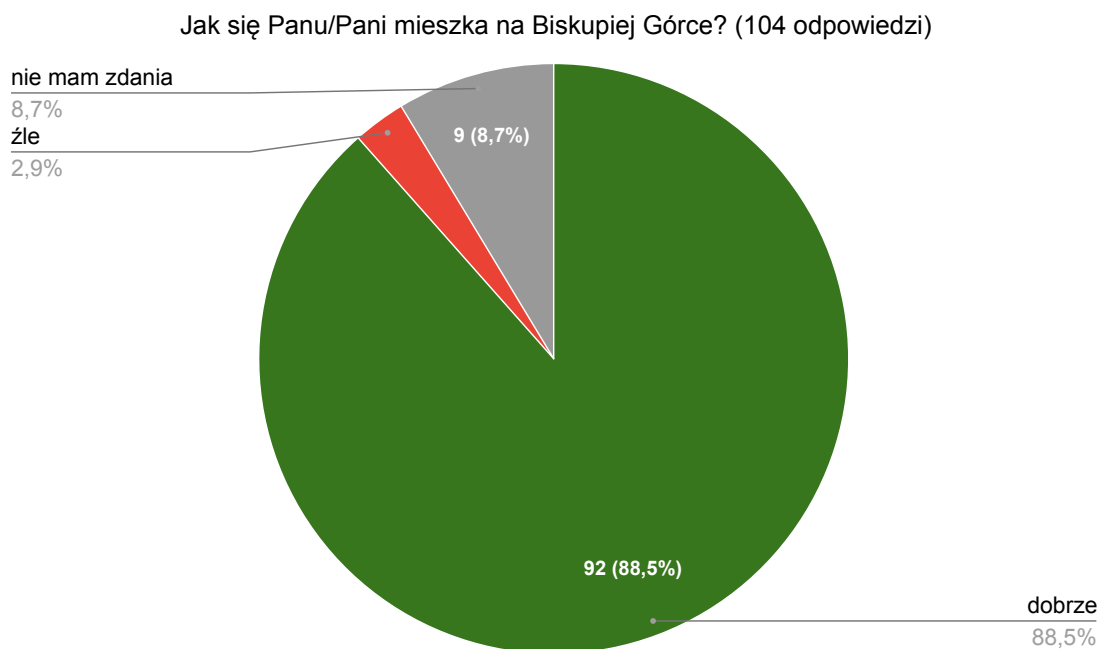
Wykres 8. Najczęstsze odpowiedzi na pytanie „Czego według Pana/Pani najbardziej brakuje na tym osiedlu?”

Na uwagę zasługują również niektóre odpowiedzi, które pojawiły się tylko raz. Ktoś postuluje na przykład, by – wbrew woli większości – „zlikwidować parking dziki, który jest na górze przy piekarni i zrobić punkt z ławkami”. Ktoś inny uzupełnia informację o brakujących śmietnikach (zarówno koszach na śmieci, jak i wiatach śmietnikowych), dodając, że brakuje też „większej świadomości mieszkańców w kwestii dbania o wspólną przestrzeń - kłopot zaśmiecania”. Jedna osoba napisała, że najbardziej brakuje „ekranów akustycznych redukujących hałas od Armii Krajowej”, co jest cenną informacją, bo z reguły, mówiąc o hałasie na Biskupiej Górze, mieszkańcy mają na myśli hałas generowany przez auta na ul. Zaroślak i Na Stoku oraz ten docierający na osiedle z Traktu Świętego Wojciecha. Najwyraźniej jednak obie oddzielające nasze osiedle od reszty miasta arterie komunikacyjne zakłócają spokój mieszkańców.

Jedna z osób wypełniających ankietę zwróciła ponadto uwagę, że najbardziej brakuje „długoterminowej wizji jak połączyć BG z resztą Śródmieścia”. Ktoś podsumował większość postulatów, stwierdzając, że na Biskupiej Górze najbardziej brakuje „Życia 😊 piekarni, kawiarni, cukierni, warzywniaka, restauracji, cokolwiek. Mam wrażenie że to wymarła część miasta, przepiękna, ale bez życia i lokali usługowych”.

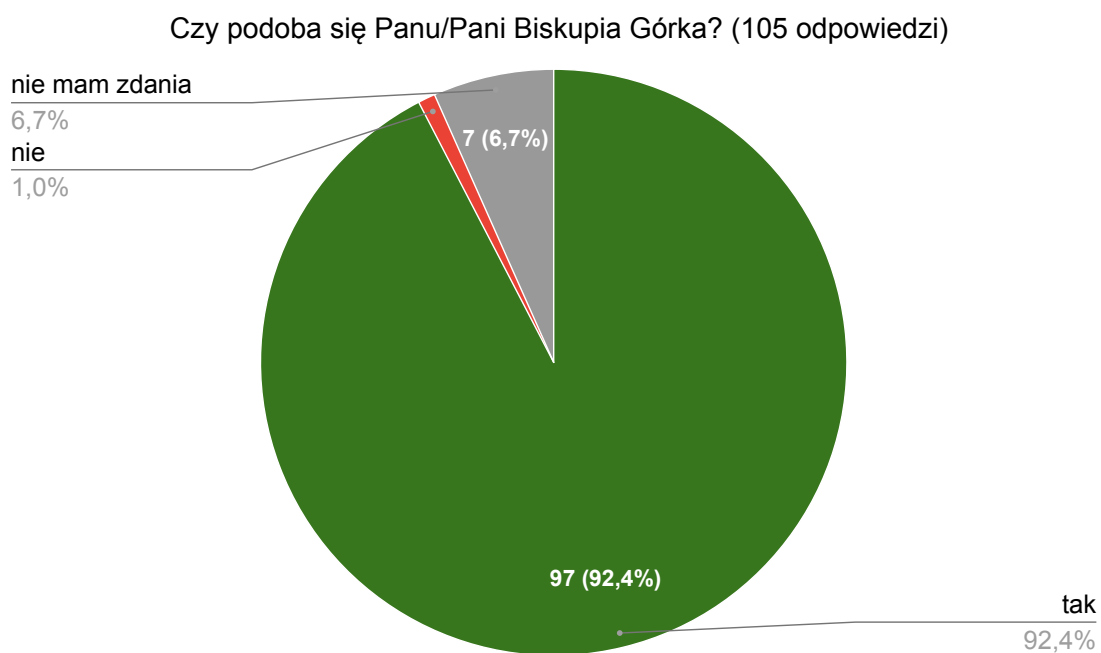
Mimo wszystkich tych problemów i braków zdecydowana większość (92 osoby, 88,5%) spośród 104 osób, które odpowiedziały na pytanie „Jak się Panu/Pani mieszka na Biskupiej

Górcie?”, zaznaczyła, że mieszka się tutaj dobrze. Tylko 3 osoby (2,9%) zaznaczyły, że źle. Nie ma zdania 9 osób (8,7%).

Wykres 9. Odpowiedzi na pytanie „Jak się Panu/Pani mieszka na Biskupiej Górcie?”

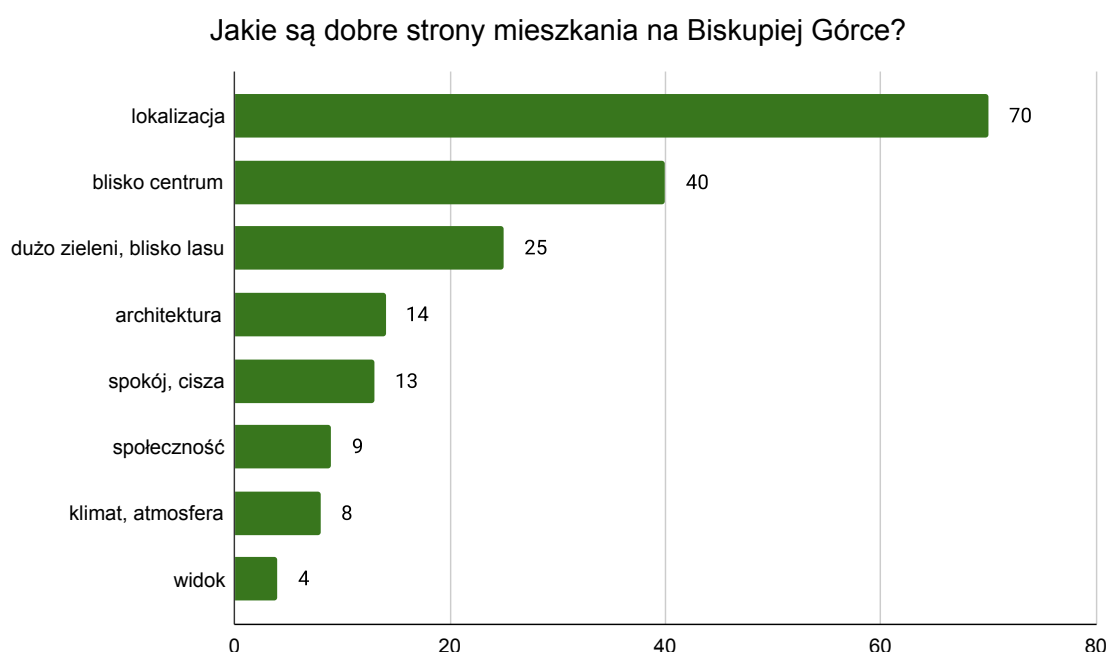
Jeszcze więcej osób odpowiedziało twierdząco na pytanie „Czy podoba się Panu/Pani Biskupia Górka?”. Zdecydowana większość – 97 osób, 92,4% ankietowanych – odpowiedziało „tak”. Odpowiedzi „nie” udzieliła tylko 1 osoba (1%), a „nie mam zdania” – 7 osób (6,7%).

Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie „Czy podoba się Panu/Pani Biskupia Górka?”

Mieszkańcy zostali również zapytani, co najbardziej podoba się im na naszym osiedlu. Odpowiedzi z reguły pokrywają się z tymi, które zostały udzielone na pytanie „Jakie są dobre strony mieszkania na Biskupiej Górze?”, w związku z czym opracowano jeden wykres o pozytywnych stronach mieszkania tutaj. Odpowiedzi na to pytanie udzieliło 86 osób, spośród których zdecydowana większość (70 osób) wskazywała na lokalizację, zwłaszcza bliskość centrum (40 osób) i lasu, natury, dużą ilość zieleni (25 osób). Niekiedy te odpowiedzi się pokrywały, na przykład „Blisko i do miasta i do lasu”, „bliskość do centrum, bliskość lasu”, „Bardzo na uboczu, a bardzo blisko centrum. Wychodząc z domu już można się poczuć na cudownym spacerze”, „Poczucie małomiasteczkowości, bliskość lasu, sąsiedzkie inicjatywy jak sprzątanie okolicy, wspólne działania przy ogródkach”.

Kolejnymi często wymienianymi dobrymi stronami mieszkania na Biskupiej Górze była architektura, cisza, spokój i społeczność (w tym m.in. „integracja społeczna”, „życzliwość ludzi”, „wspaniała społeczność sąsiedzka”).

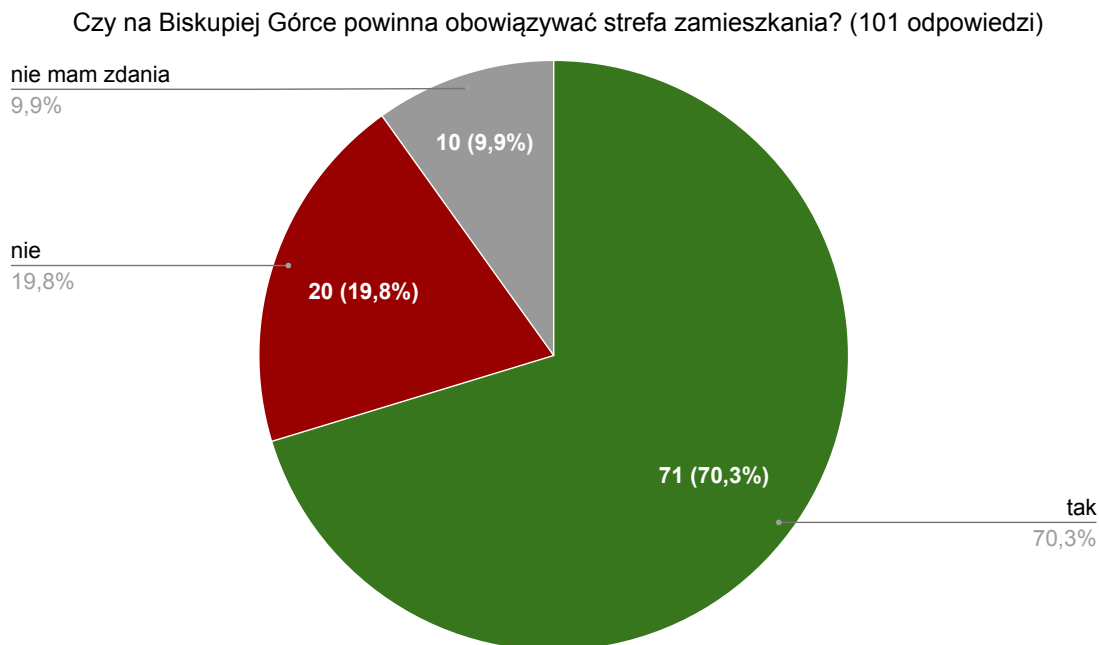

Wykres 11. Najczęstsze odpowiedzi na pytanie „Jakie są dobre strony mieszkania na Biskupiej Górze?”

W ankiecie były również zawarte pytania na kilka tematów związanych z ruchem drogowym na naszym osiedlu. Mieszkańcy zostali zapytani o opinie w sprawie obowiązywania na Biskupiej

Górze strefy zamieszkania⁵⁸, Strefy Płatnego Parkowania⁵⁹ i Strefy Ograniczonej Dostępności⁶⁰. Zapytano również mieszkańców, „czy na Biskupią Górkę (na górę ulicy Biskupiej) powinna wjeżdżać komunikacja miejska (mały, cichy, elektryczny autobus, jak linii 100)”?

Odpowiedzi kształtują się następująco:

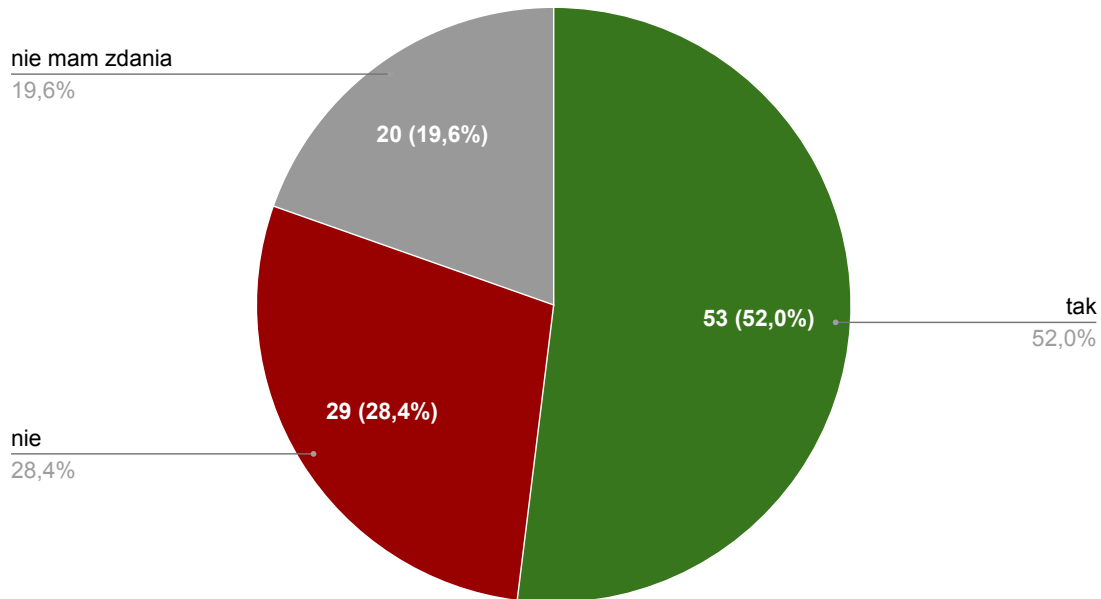
Wykres 12. Odpowiedzi na pytanie „Czy na Biskupiej Górze powinna obowiązywać strefa zamieszkania (obszar, na którym obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, m.in. pierwszeństwo pieszych, ograniczenie prędkości do 20 km/h i zakaz parkowania poza wyznaczonymi miejscami)?”

58 W 2025 roku, po pierwszym etapie rewitalizacji na Biskupiej Górze została wprowadzona strefa zamieszkania.

59 Nie obowiązuje na Biskupiej Górze.

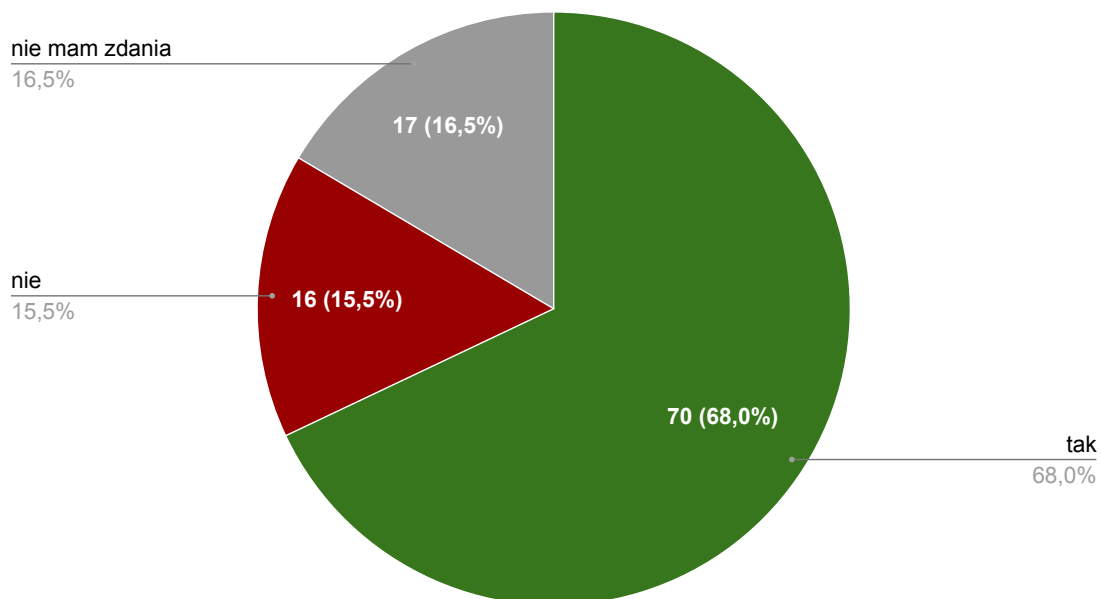
60 Nie obowiązuje na Biskupiej Górze.

Czy na Biskupiej Górze powinna obowiązywać Strefa Płatnego Parkowania? (102 odpowiedzi)

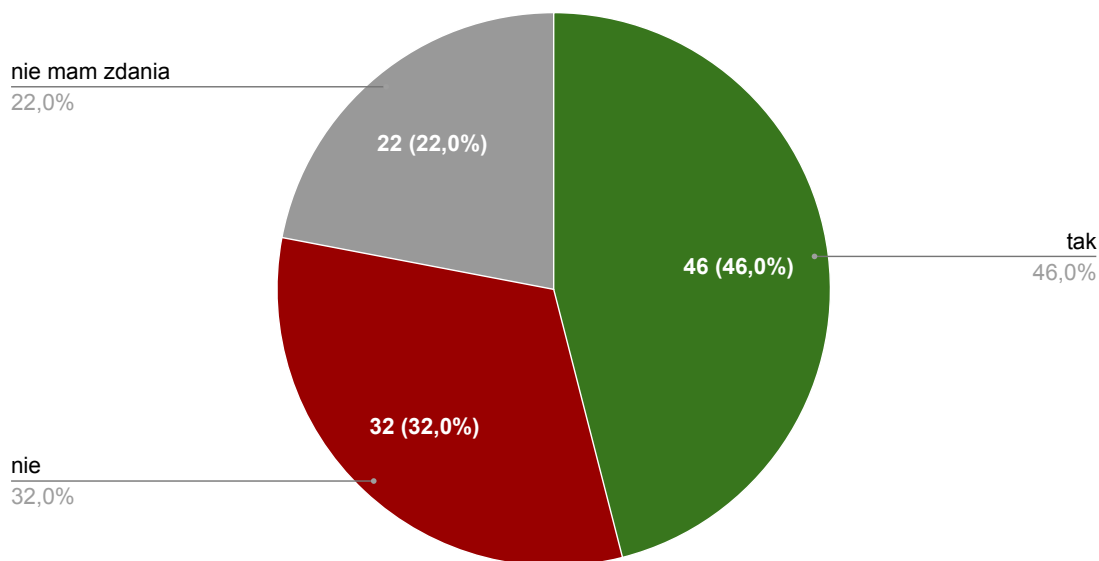
Wykres 13. Odpowiedzi na pytanie „Czy na Biskupiej Górze powinna obowiązywać Strefa Płatnego Parkowania (obszar, na którym pobierane są opłaty za postój samochodów)?”

Czy na Biskupiej Górze powinna obowiązywać Strefa Ograniczonej Dostępności (103 odpowiedzi)

Wykres 14. Odpowiedzi na pytanie „Czy na Biskupiej Górze powinna obowiązywać Strefa Ograniczonej Dostępności (obszar, po którym mogą poruszać się i parkować wyłącznie kierowcy posiadający specjalne identyfikatory, jak na Głównym Mieście)?”

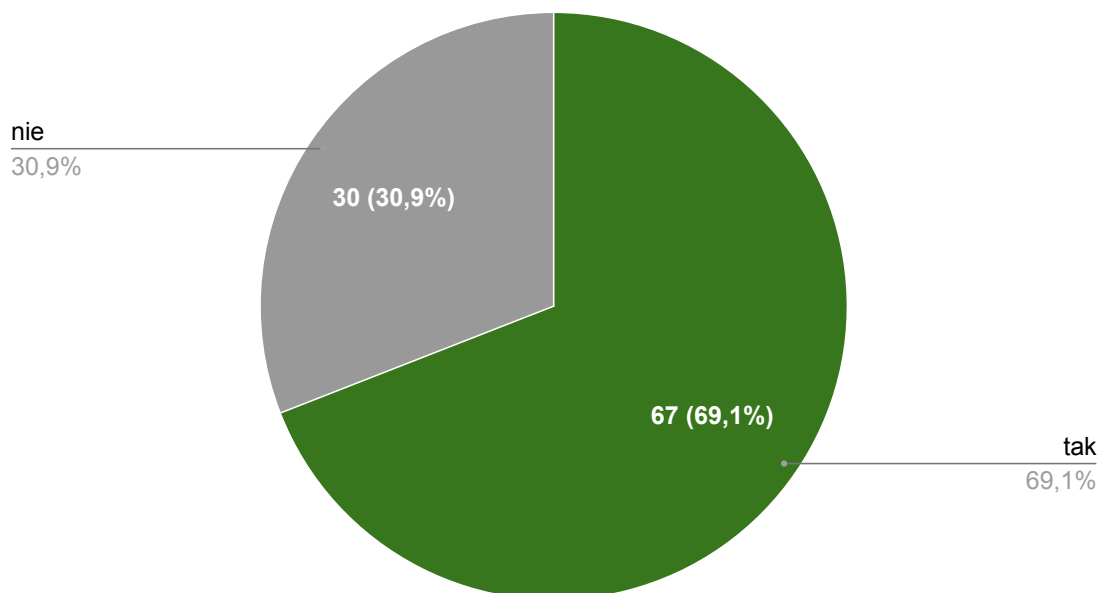
Czy na Biskupią Górkę (na górę ulicy Biskupiej) powinna wjeżdżać komunikacja miejska (mały, cichy, elektryczny autobus, jak linii 100)? (100 odpowiedzi)

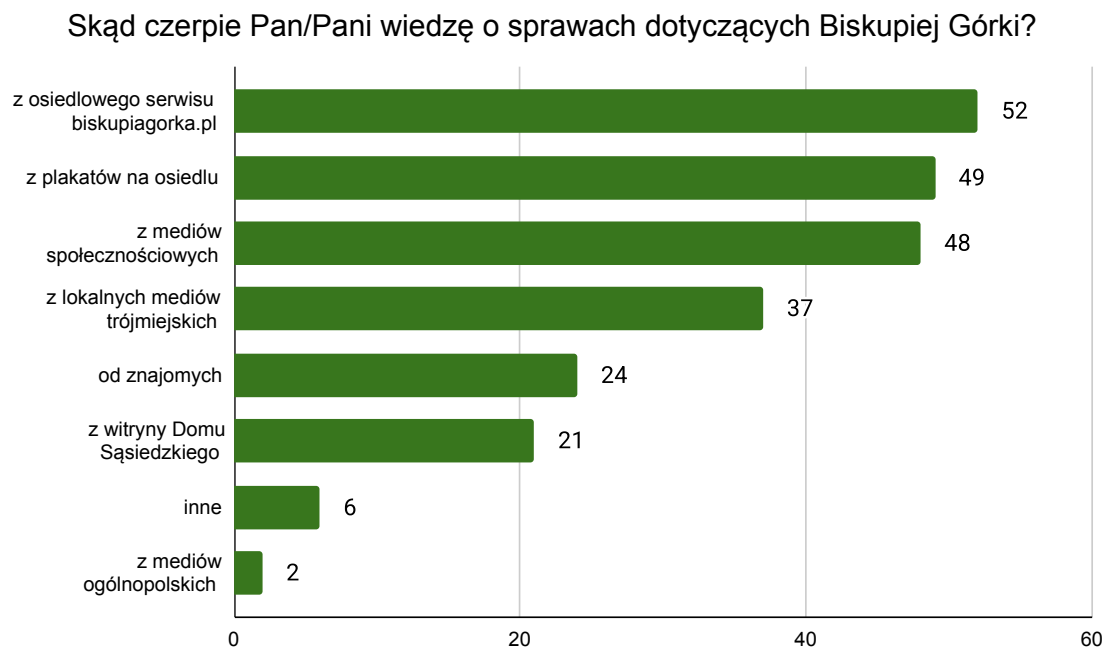
Wykres 15. Odpowiedzi na pytanie „Czy na Biskupią Górkę (na górę ulicy Biskupiej) powinna wjeżdżać komunikacja miejska (mały, cichy, elektryczny autobus, jak linii 100)?”

Mieszkańcy zostali też zapytani, czy szukają informacji o Biskupiej Górcie i skąd czerpią wiedzę o sprawach dotyczących Biskupiej Górki:

Czy szuka Pan/Pani informacji o Biskupiej Górcie? (97 odpowiedzi)

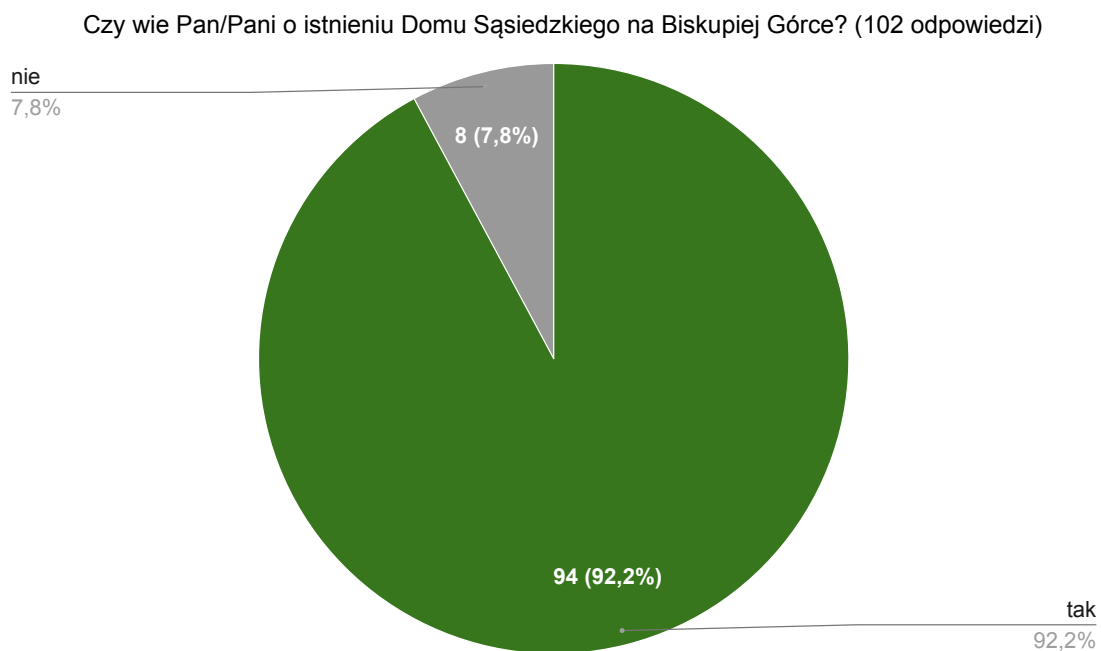

Wykres 16. Odpowiedzi na pytanie „Czy szuka Pan/Pani informacji o Biskupiej Górcie?”

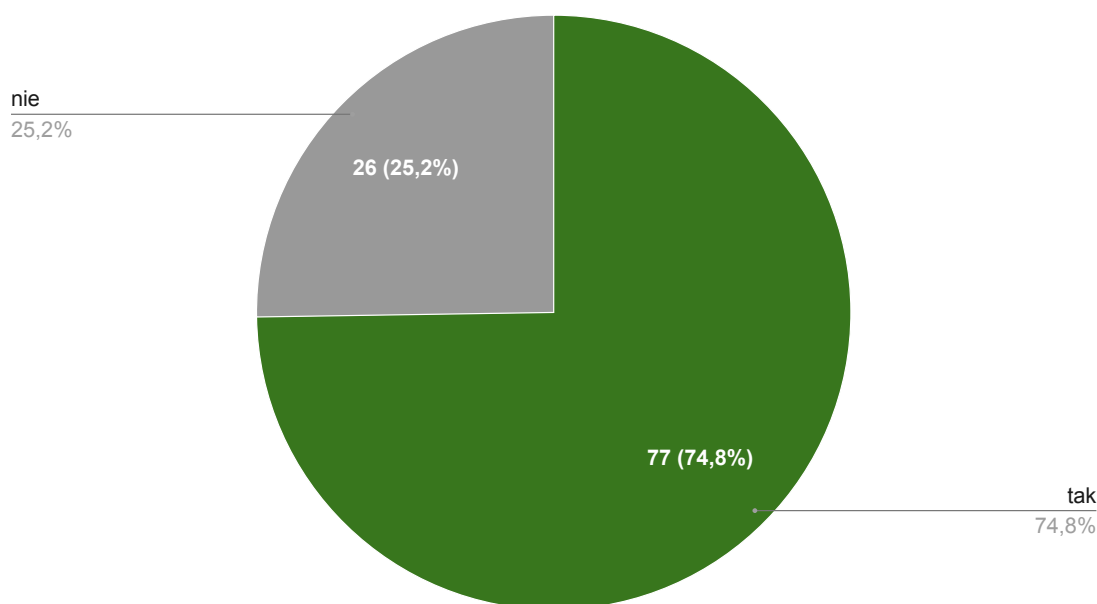
Wykres 17. Odpowiedzi na pytanie „Skąd czerpie Pan/Pani wiedzę o sprawach dotyczących Biskupiej Górki?”

W ankiecie znalazło się również kilka pytań o Dom Sąsiedzki:

Wykres 18. Odpowiedzi na pytanie „Czy wie Pan/Pani o istnieniu Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze?”

Czy korzysta lub korzystał Pan/Pani z oferty Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze? (103 odpowiedzi)

Wykres 19. Odpowiedzi na pytanie „Czy korzysta lub korzystał Pan/Pani z oferty Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze?”

Mieszkańców zapytano też „Czego brakuje w ofercie Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze?”. Na to pytanie odpowiedziało 51 osób. Najwięcej (15) osób napisało, że nie wie. 10 osób – że brakuje oferty dla grup innych niż dzieci i seniorzy. 4 osoby napisały, że brakuje zajęć artystycznych, 3 – spotkań dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, 2 – większego lokalu, 2 – kawiarni lub „czasu, gdy Dom Sąsiedzki jest otwarty, ale nie odbywają się w nim żadne zorganizowane zajęcia, więc mieszkańcy mogą przyjść, napić się kawy etc. (najlepiej w weekendy)”. Pojawiło się też kilka odpowiedzi pojedynczych.

Kilka osób zgłosiło chęć współtworzenia oferty tego centrum (w odpowiedzi na pytanie o treści: „Domy Sąsiedzkie to miejsca współtworzone przez mieszkańców i działające na rzecz lokalnych społeczności. Czy chciałby Pan/chciałaby Pani współtworzyć ofertę Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze? Jeśli tak, to co chciałby Pan/chciałaby Pani dodać od siebie?”). Jedna osoba napisała na przykład: „Proponuję moją wiedzę i umiejętności dla wszystkich grup społecznych - jestem absolwentką ASP w Gdańsku”, inna – „Obecnie nie znajdę na to czasu. W przyszłości przedpołudniami mogłabym prowadzić zajęcia śpiewu lub chór”. Jeden mieszkaniec podzielił się w tym miejscu uwagą o treści: „Chciałbym aby Dom Sąsiedzki sięgał po seniorów ze Spadzistek i Zaroslaka. Na różnych uroczystościach widziałm głównie osoby z Biskupiej”.

Odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące Domu Sąsiedzkiego (z obu ankiet) zostaną przekazane do jego operatora – stowarzyszenia Waga.

4.2. Ankiety dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim

Utworzono również osobną ankietę dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze. Jest to bowiem finansowane ze środków publicznych miejsce, które powinno wspierać rewitalizację społeczną naszego osiedla. Jak czytamy w opublikowanym na stronie internetowej miasta Gdańska *Modelu Domu Sąsiedzkiego* – zgodnie z którym powinny być prowadzone wszystkie takie placówki w Gdańsku⁶¹ – ideą takiego centrum jest „kreowanie miejsca otwartego na różnorodność osób i działań, tworzonego przez lokalną społeczność w celu długofalowego wzmocnienia jej aktywności i tożsamości [...] Dom Sąsiedzki odwołuje się do fundamentalnych wartości, takich jak solidarność społeczna oraz otwartość na różnorodność. W lokalnym środowisku jest on ogniwem wspierającym proces społecznej zmiany. Dom Sąsiedzki zostaje utworzony i działa w celu wspierania aktywności mieszkańców w lokalnych społecznościach poprzez:

- wzmocnianie relacji międzyludzkich,
- budowanie tożsamości lokalnej,
- wspólne działanie,
- przejmowanie odpowiedzialności,
- zapewnianie programów/usług w odpowiedzi na rozeznane potrzeby”⁶²

Operator Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze został poproszony o przekazanie osobom prowadzącym zajęcia prośby o zachęcenie uczestników (w każdym wieku) do wypełnienia ankiety (dostępnej przez cały październik w Domu Sąsiedzkim i w internecie). Zapewnił, że to zrobi.

Ankieta dla uczestników zajęć i wydarzeń w Domu Sąsiedzkim zawierała 11 pytań, w tym 5 pytań zamkniętych i 6 pytań otwartych. Została wypełniona przez 32 osoby, w tym dwie osoby niepełnoletnie⁶³. 16 osób (50%) mieszka na Biskupiej Górze, druga połowa – nie. Obecnie z oferty Domu Sąsiedzkiego korzysta 25 osób. Pozostałe korzystały w przeszłości (niekoniecznie z „zajęć i wydarzeń” – jedna mieszkanka Biskupiej Górki nie korzystała z zajęć i wydarzeń, lecz ze wsparcia stowarzyszenia Waga, w tym m.in. z możliwości korzystania w sytuacji kryzysowej z łazienki w Domu Sąsiedzkim, i wypełniła ankietę, by podziękować za pomoc).

Obie niepełnoletnie osoby, które wypełniły ankietę, korzystają obecnie z oferty Domu Sąsiedzkiego. Obie zaznaczyły, że mają mniej niż 14 lat i mieszkają na Biskupiej Górze od

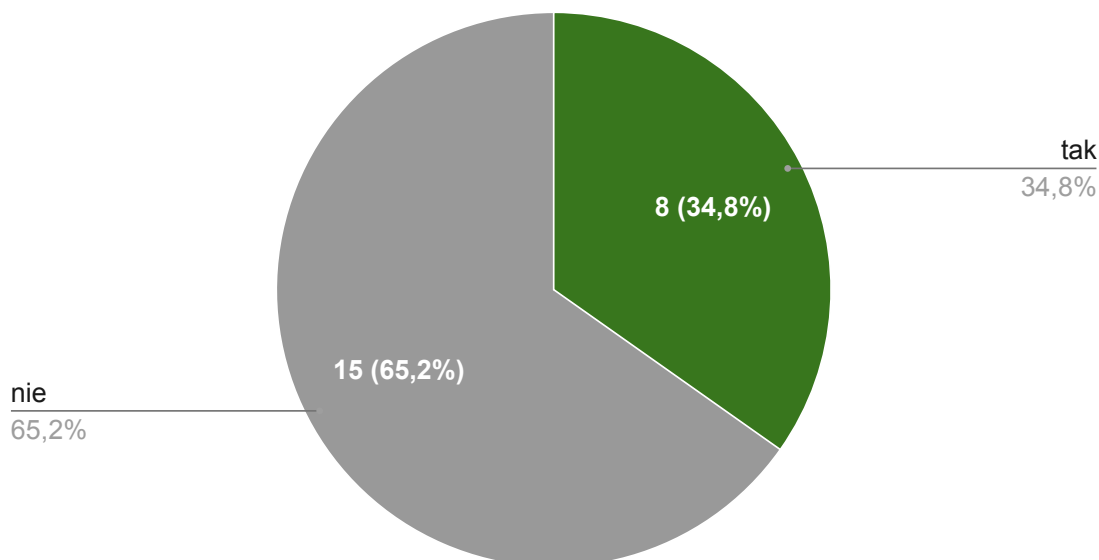
61 Szczegółowe warunki otwartego konkursu ofert na realizację zadań określonych w „Programie współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na 2025 rok”, <https://baw.bip.gdansk.pl/api/file/GetZipAttachment/216/1254995/false/preview>, s. 2 [dostęp: 6.12.2025].

62 *Model Domu Sąsiedzkiego*, https://download.cloudgdansk.pl/gdansk-pl/d/202208194074/gfis_model_dom-sasiedzki.pdf, s. 15 [dostęp: 6.12.2025].

63 Dwie osoby zaznaczyły, że mają „poniżej 14 lat”, nikt nie zaznaczył opcji „15-32”.

niedawna (1-5 lat). Jeśli natomiast chodzi o dorosłe osoby korzystające obecnie z oferty Domu Sąsiedzkiego, które wypełniły ankietę, to większość z nich (15 z 23 osób) nie mieszka na Biskupiej Górze.

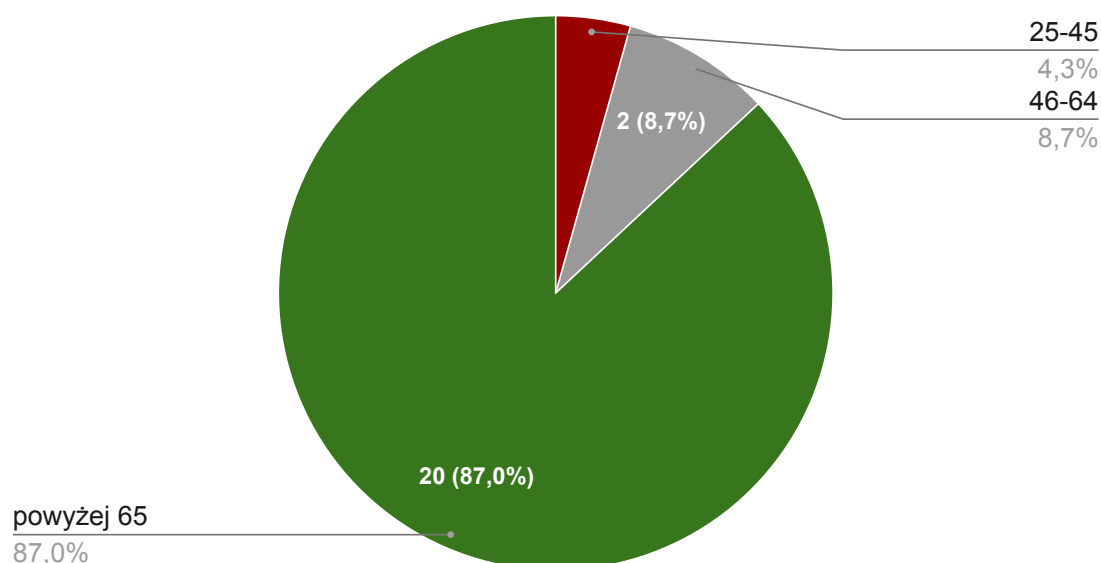
Czy mieszka Pan/Pani na Biskupiej Górze (lub Zaroślaku)? (odpowiedzi 23 dorosłych osób, które korzystają obecnie z oferty Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze)

Wykres 20. Miejsce zamieszkania dorosłych osób korzystających obecnie z zajęć w Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze

Prawie wszystkie (lub wszystkie) dorosłe osoby korzystające obecnie z zajęć w Domu Sąsiedzkim to osoby w wieku senioralnym. 20 osób zaznaczyło, że ma powyżej 65 lat, dwie – 46-64, a jedna – 25-45 lat (ta sama osoba zaznaczyła jednak, że obecnie uczestniczy i w przeszłości uczestniczyła w zajęciach dla seniorów...).

Ile ma Pan/Pani lat? (odpowiedzi 23 dorosłych osób, które korzystają obecnie z oferty Domu Sąsiedzkiego na Biskupiej Górze)

Wykres 21. Wiek dorosłych osób korzystających obecnie z zajęć w Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze

Obecnie Dom Sąsiedzki na Biskupiej Górze jest więc raczej klubem niż domem sąsiedzkim. Różnica między nimi polega bowiem na tym, że dom sąsiedzki powinien docierać do minimum trzech grup mieszkańców⁶⁴. Klub sąsiedzki natomiast może mieć ofertę dla zaledwie jednej lub dwóch grup, np. dzieci i seniorów, jak ma to miejsce na Biskupiej Górze.

64 Szczegółowe warunki otwartego konkursu ofert na realizację zadań określonych w „Programie współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi na 2025 rok”, <https://baw.bip.gdansk.pl/api/file/GetZipxAttachment/216/1254995/false/preview>, s. 40 [dostęp: 6.12.2025].

5. Badania jakościowe

5.1. Wywiady

Na potrzeby niniejszych badań przeprowadzono w czasie trwania projektu „My z Biskupiej Górki. Partycypacyjna diagnoza społeczności Biskupiej Górki” (pomiędzy 14 września a 11 grudnia 2025 roku) liczne nieformalne rozmowy z mieszkańcami osiedla, dwa wywiady swobodne (jeden z osobą wynajmującą gminny lokal użytkowy na Biskupiej Górze, drugi z przedstawicielem związku wyznaniowego i zarazem organizacji pozarządowej, która w przeszłości działała na rzecz naszej społeczności) i dwa wywiady grupowe: jeden z sześcioma pracującymi tutaj przedstawicielami służb (policji, MOPR-u i kuratorskiej służby sądowej), drugi z trzema przedstawicielami jednej z działających na Biskupiej Górze organizacji pozarządowych. Cztery osoby reprezentujące inną działającą na naszym osiedlu organizację pozarządową udzieliły wypowiedzi drogą pisemną.

Ze względu na możliwość poruszania podczas wywiadów tematów tak trudnych jak przestępczość i wynikającą stąd konieczność zapewnienia rozmówcom bezpieczeństwa, zapewniono im anonimowość i nie wymagano podpisywania zgody na udział w badaniach. Wszyscy uczestnicy otrzymali pisemne informacje o projekcie i udziale w badaniach⁶⁵ i wyrazili zgodę ustną. Jedna z osób uczestniczących w wywiadzie grupowym z przedstawicielami policji, MOPR-u i kuratorskiej służby sądowej zauważyła, że „i tak wszyscy wiedzą, kto jest [przedstawicielem jej zawodu] na Biskupiej Górze”, w związku z czym uczestnicy tego wywiadu będą określani tu wspólnym mianem „przedstawicieli służb”.

Przedstawiciele trzech instytucji publicznych, jednego związku wyznaniowego i jednej organizacji pozarządowej odmówili udziału w wywiadzie, nie odpowiedzieli na zaproszenie lub nie udzielili odpowiedzi na pytania wysłane drogą mailową (mimo prośby o przesłanie ich).

Zachowanie pełnej anonimowości jednej z osób jest bardzo trudne, ponieważ jej historia jest unikalna, a zarazem tak ważna dla niniejszej diagnozy, że musi wybrzmieć (bez danych osobowych, ale też bez skazanej z góry na porażkę próby zachowania pełnej anonimowości, oczywiście za jej zgodą). To historia „ofiary rewitalizacji” – społeczniczki, członkini dwóch działających tu organizacji – stowarzyszenia Waga i stowarzyszenia Biskupia Górka – radnej dzielnicy Śródmieście w latach 2015-2024, członkini Komitetu Rewitalizacji, przewodniczkki lokalnej, która mieszkała na

⁶⁵ Projekt „My z Biskupiej Górki” – informacja dla mieszkańców, <https://biskupiagorka.pl/wp-content/uploads/2025/10/Informacja-o-projekcie-dla-mieszkancow.pdf> [dostęp: 9.12.2025]. Podobne informacje otrzymali przedstawiciele organizacji i instytucji.

naszym osiedlu przez ok. 10 lat. Na potrzeby rewitalizacji (tj. kompleksowego remontu kamienicy, w której mieszkała) musiała opuścić wynajmowane od miasta gminne mieszkanie, ale bardzo chciała tu wrócić.

To właśnie o jej rodzinie Wydział Mieszkalnictwa Urzędu Miejskiego w Gdańsku napisał w odpowiedzi na pytania na potrzeby naszych badań: „Trzecia rodzina, po obejrzeniu wyremontowanego lokalu, również zdecydowała się pozostać w lokalu zamiennym, uzasadniając to zmianą układu funkcjonalnego mieszkania (z trzech pokoi na dwa z aneksem kuchennym), który nie odpowiadał ich potrzebom”.

Remonty mieszkań osób, które chciały wrócić na Biskupią Górkę, nie były z nimi konsultowane. Działaczka społeczna przez kilka lat (bo remont miał trwać rok, ale się przedłużył) była więc zameldowana w mieszkaniu, do którego chciała wrócić, i traktowała lokal zamienny jako tymczasowy, tylko po to, by ostatecznie dowiedzieć się, że nie może tu wrócić. Rozmawiała z przedstawicielami Gdańskich Nieruchomości o zamianie tego mieszkania na sąsiednie, nieco większe, ale w trakcie tych rozmów lokal ten został już wynajęty innej rodzinie.

Ma żal do urzędników Gdańskich Nieruchomości, że tak ją potraktowali – zwłaszcza że myślała, że ma z nimi dobre relacje – bo uwielbia Biskupią Górkę i bardzo chciała tu mieszkać. Mówi, że spędziła tu najlepsze lata swojego życia i że „dzięki Biskupiej Górcie miała szansę narodzić się na nowo”.

Fakt, że tak aktywna, zaangażowana w rewitalizację mieszkanka Biskupiej Górki została pozbawiona możliwości powrotu, to wielka strata dla społeczności naszego osiedla.

Wielką stratą dla społeczności Biskupiej Górki – jak wynika z obu wywiadów grupowych, jednego z wywiadów swobodnych i licznych rozmów nieformalnych przeprowadzonych zarówno w czasie trwania niniejszego projektu, jak i wcześniej – była również zmiana na stanowisku dyrektora tutejszej szkoły podstawowej (która nastąpiła w 2022 roku). Jak zgodnie twierdzą liczne osoby (zarówno mieszkańcy, jak i przedstawiciele służb oraz działających tu obecnie lub w przeszłości organizacji pozarządowych), poprzednia dyrektorka szkoły angażowała się w życie osiedla i współpracowała ze służbami (Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie) oraz wszystkimi działającymi tu organizacjami pozarządowymi, bez względu na profil ideologiczny, a także z oboma związkami wyznaniowymi⁶⁶.

Wszystkie osoby, z którymi rozmawiałam, wypowiadały się o niej w samych superlatywach. Niestety, po jej odejściu na emeryturę skończyła się współpraca szkoły z MOPR-em i wszystkimi

66 Na Biskupiej Górcie mieści się Zbór Radość Życia Kościoła Zielonoświątkowego (ul. Menonitów 2a, obecnie w trakcie wyprowadzki), a osiedle znajduje się na terenie Parafii Rzymskokatolickiej pw. Chrystusa Króla (ul. Bł. ks. Franciszka Rogaczewskiego 55).

organizacjami oraz zaangażowanie placówki w życie osiedla. Nawet plac zabaw znajdujący się na terenie szkoły nie jest dostępny dla mieszkańców. Uzyskaną w badaniach ankietowych informację, że na Biskupiej Górze brakuje placu zabaw, należy więc uzupełnić, dodając, że brakuje otwartego i dostępnego placu zabaw⁶⁷.

Nie ma zresztą współpracy nie tylko między szkołą a organizacjami pozarządowymi i MOPR-em, ale również między organizacją prowadzącą Dom Sąsiedzki i placówkę wsparcia dziennego a pracującymi tu przedstawicielami MOPR-u i kurateli sądowej. Wspomniano o tym w rozdziale „Analiza danych zastanych”, a tu warto dodać, że wywiad grupowy z przedstawicielami służb miał miejsce 6 listopada 2025 roku i tego dnia jeszcze tej współpracy nie było (choć w złożonym kilka miesięcy wcześniej wniosku o prowadzenie placówki wsparcia dziennego można przeczytać, że jest).

Przedstawiciele służb, którzy mają doświadczenie pracy w ostatnim czasie również na Oruni, zwracali uwagę na fakt, że tamtejszy Dom Sąsiedzki ściśle współpracuje ze służbami pomocowymi, by wspólnie zapewnić dzieciom i rodzinom jak najskuteczniejsze wsparcie. W tym celu odbywają się m.in. regularne spotkania. O Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze i działalności organizacji prowadzącej placówkę wsparcia dziennego przedstawiciele służb nie wiedzą natomiast nic. Osoba, która pracują tu najdłużej, mówi, że jeszcze kilka lat temu, gdy na Biskupiej Górze działała również Fundacja Życie i Pasja (związana z Kościołem Zielonoświątkowym na Menonitów) – i bardzo pozytywnie wspominana również przez nią poprzednia dyrektorka szkoły – działalność na rzecz społeczności naszego osiedla wyglądała zupełnie inaczej. Przede wszystkim: była podejmowana wspólnie przez podmioty samorządowe i pozarządowe oraz oba związki wyznaniowe (co potwierdzają inni moi rozmówcy – zarówno wieloletni mieszkańcy osiedla, jak i przedstawiciele podmiotów, które uczestniczyły w tych wspólnych działaniach).

Wszyscy przedstawiciele służb, którzy pracują tu od co najmniej kilku lat, twierdzą, że z ich perspektywy na Biskupiej Górze nic się nie zmienia. Wprawdzie wykwaterowano wielu mieszkańców będących ich klientami czy podopiecznymi, ale na ich miejsce (również do wyremontowanych w całości kamienic) sprowadzono nowych, z podobnymi problemami. „Nic się nie zmienia, tylko elewacje” – stwierdziła jedna z osób uczestniczących w tym wywiadzie grupowym.

Bez względu na czas pracy na naszym osiedlu wszyscy przedstawiciele służb twierdzą, że pracuje się im tu dobrze. Twierdzą, że na Biskupiej Górze jest „swojsko”, „małomiasteczkowo

⁶⁷ Należy również dodać, że przy wieżowcach na ul. Spadzistej (na Zaroślaku) znajdują się dwa place zabaw, z których jednak mieszkańcy dalszych rejonów Biskupiej Górki rzadko korzystają (ze względu na odległość).

i „albo dowiesz się wszystkiego, albo niczego”. W odpowiedzi na moją uwagę, że częściej chyba niczego i że ludzie często okłamują służby, usłyszałam: „wolę, żeby mnie okłamywali, niż manipulowali albo odsyłali do prawnika” i że na Biskupiej Górze (w odróżnieniu od bogatych zamkniętych dzielnic, gdzie przemoc dzieje się w białych rękawiczkach) „wszystko jest czarne albo białe, ewidentne, nie ma szarości”.

Według przedstawicieli służb największymi problemami na Biskupiej Górze są obecnie narkotyki (jedna osoba dodała, że zwłaszcza wśród młodych kobiet i matek), problemy alkoholowe i drobne przestępstwa. Zwrócono uwagę, że na samej Biskupiej Górze jest niska przestępczość, ale mieszkańcy popełniają przestępstwa poza naszym osiedlem, i że jest tu też sporo dozorów policyjnych. Do momentu publikacji niniejszego raportu nie otrzymałam jednak odpowiedzi na pytanie, ilu mieszkańców Biskupiej Górki jest oddanych pod dozór policji.

Przedstawiciel służb prowadzący sprawy mieszkańców Biskupiej Górki, którzy odbywają karę ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu kontrolowanej nieodpłatnej pracy na cele społeczne, wyraził ubolewanie, że musi kierować 16 osób z naszego osiedla do prac społecznie użytecznych poza Biskupią Górką. Na naszym osiedlu nie ma bowiem podmiotu, który wspierałby resocjalizację tych osób⁶⁸.

Jak wynika z wywiadów przeprowadzonych w czasie trwania niniejszych badań oraz nieformalnych rozmów odbywanych wcześniej, na Biskupiej Górze brakuje również współpracy między działającymi tu (stałe lub w ramach projektów zleczanych przez miasto) organizacjami. Przedstawiciele jednej z tych organizacji stwierdzili podczas wywiadu grupowego, że ten brak właściwej współpracy jest wręcz jednym z ich największych niepowodzeń. Inne rzeczy, których nie udało się zrealizować organizacjom pozarządowym działającym na Biskupiej Górze, to (zbiórco, informacje od różnych organizacji):

- uratowanie kamienicy Na Stoku 3 ABCD,
- utworzenie kontenera-warsztatowni,
- przywrócenie schodów na skarpach po umocnieniu ich,
- utworzenie placu zabaw dla dzieci i młodzieży,
- zaangażowanie mieszkańców do współtworzenia osiedlowego serwisu,
- zaangażowanie mieszkańców do dbania o podwórka,
- przedsiębiorstwo społeczne zatrudniające mieszkańców Biskupiej Górki.

Jedna osoba zwróciła uwagę, że reprezentowana przez nią organizacja zrealizowała kilka projektów, które „były kierowane do społeczności lokalnej, aby zachęcić ich do wspólnego

68 Powstająca Fundacja Niezłe Chwasty chce wypełnić tę lukę.

zagospodarowania i korzystanie z podwórek [...]. Koszty adaptacji były pokrywane z projektów, a dużo pracy włożyli członkowie Stowarzyszenia. Zamiarem projektu było zapoczątkowanie dbania o skrawki zieleni w okolicy zamieszkania. Niestety te działania nie do końca się przyjęły i praca poszła na marne. Dlaczego się nie udało, trzeba zapytać mieszkańców”.

Zapytałam i dowiedziałam się między innymi, że jedno z tych podwórek zostało zdemolowane przez wykonawców robót budowlanych w ramach kompleksowego remontu jednej z kamienic (wykonawca nie miał innego wyjścia, ale miasto nie musiało zlecać rewitalizacji tego podwórka niedługo przed – planowanym przecież z wyprzedzeniem – remontem znajdującej się obok niego kamienicy).

Obserwowałam też wykonywanie innego podobnego projektu podwórkowego – realizowanego przez inną organizację – i rozmawiałam z mieszkańcami, których nikt nie zapytał, jak ma wyglądać ich podwórko ani nawet: czy chcą, żeby na ich parapetach postawiono doniczki z kwiatami. Doniczki zostały postawione bez pytania o zgodę i bardzo szybko zniknęły z parapetów. Bynajmniej nie dlatego, że zostały ukradzione. Mieszkańcy postawili je na ziemi, bo kwiaty zostały posadzone bezpośrednio w wiklinowych osłonkach, więc po podlaniu na parapecie robiło się błoto.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych działających obecnie na osiedlu zostali zapytani również o największy sukces w pracy na Biskupiej Górze. Odpowiedzi (również zbiorczo):

- lepsze oceny dzieci w szkole,
- wytrwanie w rewitalizacji,
- wsparcie kilkudziesięciu osób w rozwiązaniu ich trudnych spraw,
- odnalezienie grobu Nataniela Wolfa,
- zaktywizowanie społeczności senioralnej,
- radość dzieci podczas zajęć,
- coraz większe zaangażowanie mieszkańców/mieszkanek w wolontariat,
- kontakt i udział mieszkank i mieszkańców w wydarzeniach organizacji,
- lokalni przewodnicy po Biskupiej Górze.

Według przedstawicieli organizacji pozarządowych na naszym osiedlu najbardziej brakuje kawiarni i innych lokali usługowych i handlowych, najlepiej prowadzonych w formie przedsiębiorstw społecznych, oraz zaangażowania mieszkańców, integracji i poczucia odpowiedzialności za najbliższe otoczenie. Wśród problemów społeczności Biskupiej Górki przedstawiciele organizacji pozarządowych wymieniają natomiast: brak zaangażowania mieszkańców, alkohol, narkotyki, przemoc, korki, brak miejsc parkingowych. Jedna osoba za największy problem uznała „połączenie kilku światów: starzy mieszkańcy, nowi chcący się

angażować, nowi obojętni, część patologii, rodzin alkoholowych, handlujących narkotykami – stary obraz dzielnicy, znalezienie «lokalnego patriotyzmu» spójnego dla wszystkich, żeby chcieli być zadowoleni/dumni, że tu mieszkają”.

5.2. Autoetnografia. Szkic

No właśnie. Przez cały okres pracy nad tym projektem zastanawiałam się, co znaczy „my z Biskupiej Górki”. Jacy „my”? Czy w ogóle istnieje coś takiego jak „my” z Biskupiej Górki? Z jednej strony mieszkają tu bowiem osoby upamiętniające Brunona Zwarę – który napisał *Wspomnienia gdańskiego bówki*, choć wcale „bówką” nie był – a z drugiej: prawdziwi współcześni „bówcy” (wg Gedanopedii „rzejimieszki i rozrabiaki, «chętnie zaglądający na dno butelki»”⁶⁹).

Ich drogi raczej się nie stykają. Projekt „My z Biskupiej Górki” to pierwsza próba połączenia tych światów. Jego celem jest przecież nie tylko przeprowadzenie diagnozy lokalnej i sformułowanie rekomendacji dotyczących rewitalizacji społecznej, ale też – a dla mnie przede wszystkim – włączenie osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym osoby opuszczającej zakład karny) w oddolne działania na rzecz społeczności, a tym samym próba dokonania na tym osiedlu kulturowej zmiany.

Czy projekt „My z Biskupiej Górki” ma szansę stać się zaczynem takiej oddolnej kulturowej zmiany?

I gdzie w tym wszystkim jestem ja – osoba z doktoratem, która bez żadnego wysiłku jest w stanie wyobrazić sobie, co mógł myśleć i czuć „bówka”, który napisał sprayem na klatce zabytkowej kamienicy „J***ć biedę”, albo inny rozrabiaka, który pomalował oczy pomnikowego Brunona? Osoba z niepełnosprawnościami, którą fakt posiadania statusu OzN łączy zarówno z seniorkami troszczącymi się o zachowanie dziedzictwa kulturowego naszego osiedla, jak i z osobami przebywającymi w zakładach karnych, w których odbywają kary pozbawienia wolności za sprzedaż narkotyków, co od lat stanowiło znormalizowany element kultury Biskupiej Górki? Wszyscy należymy bowiem do grup określanych wspólnym mianem „zagrożonych wykluczeniem społecznym”.

Czy uda mi się – m.in. dzięki niniejszym badaniom w działaniu – przyczynić do tego, że na ławeczkę przy pomniku Brunona Zwarę nie wróci handel narkotykami? Pomnik samozwańczego „bówki” został bowiem niedawno postawiony w miejscu (jednym z wielu), gdzie przez kilka poprzednich lat stali prawdziwi „bówcy” i handlowali narkotykami.

69 <https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=B%C3%93WKA> [dostęp: 9.12.2025]

Czy uda mi się przyczynić do tego, że po wyjściu z zakładów karnych nie wrócą do tego zajęcia i nikt nie będzie chciał ich stąd wysiedlać? Że choć jeden młody człowiek nie zostanie w ten biznes i/lub nałóg wciągnięty?

Marek Krajewski uważa, że „monopolu na dokonywanie zmiany kulturowej nie mają aktorzy instytucjonalni, których zbiorowość oddelegowała do tego, by takich przeobrażeń dokonywać, ale przeciwnie — może ją zainicjować każdy z elementów składających się na określoną zbiorowość”⁷⁰ (nawet pojedyncza osoba czy przedmiot). Krajewski twierdzi, że zdolność do prowokowania zmian kulturowych nie wynika ze złożoności, potęgi ekonomicznej czy sprawstwa tych elementów, ale przede wszystkim z tzw. relacyjogenności, czyli „zdolności do tworzenia nowych, nie istniejących dotychczas połączeń, relacji oraz wpływania na te istniejące”⁷¹.

Ma rację? I czy ja tę zdolność posiadam? A jeśli nie ja, to może... rdestowiec japoński (którego chciałabym zwalczać/zbierać wraz z innymi osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i wykorzystywać w dobrych celach, np. jako pokarm dla ludzi i zwierząt)?

Nie mam pojęcia, ale wiem, że chcę podjąć tę próbę i kontynuować działania zainicjowane tym projektem. Jedna z osób, z którą rozmawiałam na potrzeby tych badań — która w przeszłości działała na rzecz społeczności Biskupiej Górki, ale niestety już tego nie robi — powiedziała, że w czasie, gdy wszyscy tu ze sobą współpracowali, interesowały ich relacje, a nie projekty. Podzielałam to podejście i wiem, że na naszym osiedlu (i nie tylko tutaj) nadal są i działają osoby, które również je podzielają i mogą pomóc we wprowadzaniu wieńczących ten raport rekomendacji.

Rekomendacji, które pewien „bówka” napisał już sprayem w mojej kamienicy, a ja tu tylko przepisuję nieco innymi słowami.

70 M. Krajewski, *W kierunku relacyjnej koncepcji uczestnictwa w kulturze*, „Kultura i społeczeństwo” 2013, nr 1, s. 38.

71 Tamże.

6. Rekomendacje

Zdecydowanie najważniejszą z rekomendacji dotyczących rewitalizacji społecznej Biskupiej Górki jest pilne przywrócenie (lub nawiązanie) współpracy między organizacjami pozarządowymi – w tym zwłaszcza pomiędzy organizacją pozarządową prowadzącą działania skierowane do dzieci i młodzieży (Dom Sąsiedzki i placówkę wsparcia dziennego) – a innymi podmiotami, w szczególności szkołą podstawową, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Gdańsku i kuratorską służbą sądową.

Aby działania z zakresu rewitalizacji społecznej Biskupiej Górki stały się skuteczniejsze i służyły rozwojowi społecznemu tego osiedla, należy ponadto:

- zorganizować profesjonalny streetworking w parku Salwator (wieczorami);
- konsultować z mieszkańcami propozycje zmian i działań na rzecz społeczności;
- zorganizować szkolenia dla urzędników i organizacji pozarządowych z zakresu standardów ochrony małoletnich;
- prowadzić działania społeczne w sposób transparentny, w szczególności gdy są one finansowane ze środków publicznych;
- zwiększyć transparentność działań władzy, w tym współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi, m.in. w zakresie użyczania i wynajmowania gminnych lokali użytkowych;
- egzekwować spełnianie kryteriów w konkursach dla organizacji pozarządowych i prowadzić kontrolę nad organizacjami pozarządowymi (dobre relacje, również NGO-sów z urzędnikami, są ważne, ale w przypadku realizacji zadań publicznych ważniejsze jest dobro wspólne);
- zapraszać osoby zamieszkujące w gminnych lokalach mieszkalnych (bez względu na rodzaj umowy i status prawny mieszkania) oraz najemców mieszkań prywatnych na spotkania wspólnot mieszkaniowych (bo to mieszkańcy – a nie właściciele – realnie tworzą te wspólnoty);
- wspierać resocjalizację i readaptację mieszkańców opuszczających zakłady karne;
- wspierać resocjalizację mieszkańców odbywających kary ograniczenia wolności;
- zrezygnować z eksmitowania z gminnych lokali mieszkańców bez prawa do najmu socjalnego i zamiast pomocy w schroniskach zapewnić im na miejscu pomoc w rozwiązaniu problemów, które doprowadziły do wyroku eksmisji;
- zrezygnować z eksmitowania z gminnych lokali mieszkańców z prawem do najmu socjalnego i zamiast eksmitować mieszkańców Biskupiej Górki na Orunię, a mieszkańców Oruni na Biskupią

Górkę (albo w dowolne inne miejsce w Gdańsku), zapewnić im na miejscu pomoc w rozwiązaniu problemów, które doprowadziły do wyroku eksmisji.

Należy również uwzględniać postulaty zgłaszane przez mieszkańców i pomagać w rozwiązywaniu ich problemów i budowaniu tożsamości lokalnej, w tym między innymi:

- zwiększyć liczbę miejsc parkingowych;
- stworzyć nowy plac zabaw dla dzieci i/lub udostępnić dla mieszkańców plac zabaw na terenie Szkoły Podstawowej nr 21;
- zapewnić wiaty śmietnikowe na osiedlu i śmietniki na terenach zielonych;
- zwiększyć liczbę ławek;
- zredukować hałas wzdłuż Traktu św. Wojciecha i Armii Krajowej (estetyczne, na przykład „zielone” ekrany akustyczne, nasadzenia drzew, fotoradary akustyczne na wiadukcie Biskupia Górka i wyciszenie ściany tym pod wiaduktem);
- rozpocząć proces kompleksowego zwalczania rdestowca japońskiego z terenu całej Biskupiej Górki;
- ustanowić użytek ekologiczny na terenie lasu na Biskupiej Górze;
- przywrócić schody na skarpach pomiędzy ul. Biskupią a ul. Na Stoku;
- udostępnić teren i zabytkowy budynek zajmowany przez Komendę Wojewódzką Policji;
- utworzyć muzeum Biskupiej Górki.

Powyższe rekomendacje skierowane są nie tylko do władz samorządowych, ale również każdego podmiotu i każdej osoby, która może wesprzeć rewitalizację społeczną Biskupiej Górki.